

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

Bestuursstaf

Directie Communicatie

Locatie

Den Haag - Plein-
Kalvermarkt.
Kalvermarkt 32
's-Gravenhage

Postadres

Kalvermarkt 38
2511 CB 'S-GRAVENHAGE
MPC 588

Contactpersoon

mr. K.M.A. Snijders
Woo-functionaris

Datum

Betreft Deelbesluit op uw Woo-verzoek

Geachte

Bij brief van 29 maart 2022 heeft u een verzoek ingediend op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Omdat per 1 mei 2022 de Wet open overheid (Woo) als vervanger van de Wob in werking is getreden en de Woo niet voorziet in overgangsrecht, wordt uw verzoek behandeld met inachtneming van de bepalingen uit de Woo. In uw verzoek vraagt u informatie openbaar te maken over de 'Tijdelijke wet onderzoek AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma' (hierna: Tijdelijke wet).

Bij brief van 11 april 2022 is de ontvangst van uw verzoek bevestigd. Daarbij is gemeld dat bekend is dat het verzoek ook bij andere departementen is ingediend en dat de behandeling van uw verzoek onderling afgestemd zou worden.

Op 11 mei 2022 is er een bijeenkomst geweest tussen u en medewerkers van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het Ministerie van Algemene Zaken (AZ) en het Ministerie van Defensie. Tijdens die bijeenkomst is gesproken over de reikwijdte van uw verzoek.

Vanwege de omvang van uw verzoek is vervolgens met u afgesproken dat er twee deelbesluiten genomen zullen worden. Dit besluit is het eerste deelbesluit, waarbij de substantiële stukken over de Tijdelijke wet beoordeeld zijn. Daarover leest u hieronder meer.

Inventarisatie documenten

In antwoord op uw verzoek is een inventarislijst opgesteld van de door u gevraagde documenten. De inventarislijst is als bijlage bij dit besluit gevoegd. Indien ik in het besluit verwijs naar een specifiek document, gebruik ik daarbij de nummering zoals die is opgenomen in de inventarislijst.

Uw verzoek ziet op de periode van 15 oktober 2021 tot en met 29 maart 2022 (de datum van indienen van het verzoek). In de inventarislijst is een aantal documenten opgenomen dat niet binnen deze periode valt. Officieel vallen deze documenten dus niet onder de reikwijdte van uw verzoek. Omdat de inventarislijst reeds met u gedeeld is, heb ik echter deze documenten bij uitzondering ook beoordeeld.

www.defensie.nl

Onze referentie

BS2022019515

Bijlagen

31

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

Bestuursstaf
Directie Communicatie

Datum

Onze referentie
BS2022019515

Besluit

De documenten met nummers 4, 13, 16, 17, 19, 21, 22, 24, 26, 29, 31 tot en met 35, 44 en 46 maak ik niet openbaar. De documenten met nummers 25, 28, 37 en 40 maak ik volledig openbaar. De overige documenten maak ik gedeeltelijk openbaar.

Ik licht mijn besluit hierna toe.

Overwegingen

Iedereen heeft op grond van artikel 1.1 van de Woo het recht om overheidsinformatie op te vragen zonder daarbij een reden te hoeven noemen. Het uitgangspunt is dat overheidsinformatie openbaar is. Dit kan anders zijn als er uitzonderingsgronden van toepassing zijn. Deze uitzonderingsgronden staan in hoofdstuk 5 van de Woo. Bij de beoordeling moet ik het algemeen belang van openbaarheid afwegen tegen de belangen die de uitzonderingsgronden beschermen. In het algemeen geldt hierbij de regel dat wanneer ik informatie aan u verstrek, het openbaar is voor een ieder. De Woo is niet van toepassing op informatie die al openbaar is.

Dubbele documenten

Document 13 verstrek ik niet, omdat dit document identiek is aan document 12. Voor de beoordeling van document 13 verwijs ik daarom naar document 12.

Documenten ter beoordeling bij BZK

De documenten met nummers 4, 22, 26, 29, 31 tot en met 33 en 44 heb ik niet beoordeeld. Deze documenten zijn afkomstig van BZK en worden door BZK beoordeeld. Deze documenten heb ik voor de volledigheid wel opgenomen op de inventarislijst.

Buiten reikwijdte

De documenten met nummers 3, 17 tot en met 19, 21, 24, 30, 34 en 35 vallen (deels) niet onder de reikwijdte van het verzoek. De inhoud van die documenten heeft namelijk betrekking op andere onderwerpen dan de Tijdelijke wet. Deze documenten maak ik dan ook niet openbaar.

Veiligheid van de Staat (artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder b Woo)

Op grond van artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Woo, blijft openbaarmaking van informatie achterwege als dit de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden. Daarbij gaat het in ieder geval om de bescherming van de democratische rechtsorde, zowel voor wat betreft de instituties als de daarbij betrokken personen, gebouwen en goederen.

De documenten 7 en 10 bevatten informatie waarvan openbaarmaking de veiligheid van de Staat in gevaar brengen. Deze documenten bevatten namelijk informatie over overleggen met een staatsgeheim karakter. Openbaarmaking van deze informatie kan grote gevolgen hebben voor het functioneren van de Nederlandse maatschappij en daardoor de veiligheid van de Staat. Deze informatie maak ik daarom niet openbaar.

Eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder e Woo)

In alle documenten die ik deels openbaar maak staan persoonsgegevens van medewerkers en derden, zoals namen, e-mailadressen, handtekeningen, telefoonnummers en andere gegevens die herleidbaar zijn tot deze personen. Deze persoonsgegevens maak ik op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder e, van de Woo onleesbaar.

Bestuursstaf
Directie Communicatie

Datum

Onze referentie
BS2022019515

Het gaat om medewerkers die niet wegens hun functie in de openbaarheid treden. Daarnaast vormt openbaarmaking van deze persoonsgegevens een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de medewerkers en die van derden. Het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen weegt daarom in deze gevallen zwaarder dan het belang van openbaarheid.

Het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen (artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder i Woo)

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder i, van de Woo kan ik geen informatie openbaar maken wanneer dit het goed functioneren van de Staat of andere overheden schaadt en dit belang zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. In de documenten 1, 2, 3, 5 tot en met 12, 18, 20, 23, 27, 30, 38, 41, 42, 43, 45 en 47 is (in bepaalde passages) informatie opgenomen waarbij in geval van openbaarmaking het functioneren van de Staat of andere overheden in het gedrang komt.

Uw verzoek ziet op documenten die gaan over de (ambtelijke) voorbereiding van het wetsvoorstel Tijdelijke wet dat nog niet is ingediend bij de Tweede Kamer. Het betreft hier voorbereidende stukken waarin verschillende opties zijn geïnventariseerd en geanalyseerd. Bij de voorbereiding van wetgeving moet het mogelijk zijn van gedachten te wisselen, alle mogelijke oplossingen en ideeën aan te dragen, bezwaren in te brengen en alternatieven te opperen, zonder te hoeven vrezen later daarop door buitenstaanders te worden aangesproken. De documenten die onder de reikwijdte van het verzoek vallen, bevatten voorstellen, wetgevingsopties en opvattingen van medewerkers van mijn ministerie en van de toezichthouders inzake de voorbereiding van het wetsvoorstel. Openbaarmaking kan ambtenaren belemmeren of beperken om vrijelijk opties of adviezen aan het papier toe te vertrouwen. In deze stukken gaat het daarnaast om ambtelijke waarderingen van een onderhandelingsituatie met de toezichthouders over het wetsvoorstel. Openbaarmaking daarvan kan de verhouding met de toezichthouders onnodig op scherp zetten. Ik vind dat dit belang zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid, omdat de openbaarmaking van deze informatie de vertrouwelijkheid van de voorbereiding van het wetsvoorstel binnen mijn ministerie schaadt.

Daarnaast is het voor een ordentelijk verloop van het wetgevingsproces het belangrijk dat dit gebeurt op basis van voldragen documenten. Wanneer conceptwetteksten openbaar worden gemaakt, is dit schadelijk voor het goed functioneren van de Staat. Er kan over de nog niet voldragen teksten immers een publiek debat ontstaan dat op (mogelijk) onjuiste gronden of met (mogelijk) onjuiste feitelijke informatie wordt gevoerd. Dit geldt ook voor conceptwoordvoeringslijnen over het wetsvoorstel. Concepten maak ik daarom in het geheel niet openbaar met een beroep op het belang van het goed functioneren van de Staat. Op dezelfde informatie is ook het bepaalde in artikel 5.2, eerste lid, van de Woo van toepassing. Zie daartoe hieronder in het besluit.

Wanneer het wetsvoorstel wordt ingediend zal – in lijn met de beleidslijn actieve openbaarmaking beslisnota's – de definitieve beslisnota bij het wetsvoorstel aan de Kamer worden gestuurd. Daarmee wordt inzichtelijk op grond van welke adviezen, informatie en beleidsalternatieven het wetsvoorstel tot stand is gekomen.

Bestuursstaf
Directie Communicatie

Datum

Onze referentie
BS2022019515

Persoonlijke beleidsopvattingen in een document voor intern beraad (artikel 5.2, eerste lid Woo)

Uitgangspunt van de Woo is dat overheidsinformatie openbaar is. Dit geldt in principe ook voor documenten opgesteld voor intern beraad. Intern beraad is het overleg tussen ambtenaren binnen een bestuursorgaan, of binnen een kring van bestuursorganen die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor een bestuurlijke aangelegenheid. Documenten die bestemd zijn voor intern beraad kunnen persoonlijke beleidsopvattingen bevatten. Dat is hier ook het geval. Ten aanzien van de openbaarmaking van deze persoonlijke beleidsopvattingen geldt het volgende. Op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Woo worden persoonlijke beleidsopvattingen in documenten die bestemd zijn voor intern beraad niet openbaar gemaakt. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn ambtelijke adviezen, meningen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn niet: feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.

Op grond van artikel 5.2, tweede lid, van de Woo kan ik besluiten informatie te geven over persoonlijke beleidsopvattingen als ik dat in het belang acht van een goede en democratische bestuursvoering. Deze informatie wordt dan gegeven in geanonimiseerde vorm, tenzij degenen die deze opvattingen hebben geuit of hiermee hebben ingestemd vinden dat de informatie wel herleidbaar is tot hen. Ik acht het in dit geval in het belang van een goede en democratische bestuursvoering om bepaalde persoonlijke beleidsopvattingen in diverse documenten toch openbaar te maken. Het gaat hier om algemene opvattingen die het wetgevingsproces niet kunnen beïnvloeden. Met het geanonimiseerd openbaar maken van deze persoonlijke beleidsopvattingen wordt zoveel als mogelijk tegemoet gekomen aan het verzoek om achterliggende informatie bij de totstandkoming van het wetsvoorstel zonder daarbij afbreuk te doen aan het geschetste belang van een zorgvuldig wetgevingsproces.

In de documenten 2, 3, 5, 8 tot en met 12, 16, 18, 20, 23, 27, 30, 38, 42, 45 en 47 zijn persoonlijke beleidsopvattingen bestemd voor intern beraad opgenomen, waarbij ik aanleiding zie om deze niet openbaar te maken. Openbaarmaking acht ik niet in het belang van een goede en democratische rechtsorde. In dit geval gaat het om concepten van het wetsvoorstel en communicatie over (onderdelen van) deze concepten. In de fase waarin het besluit nog vorm moet krijgen, moet er ruimte zijn om conceptteksten en gedachten met elkaar uit te wisselen. Het gaat dus om het intern delen van informatie wat moet leiden tot een definitief document, in dit geval een wetsvoorstel. Ik acht het van belang dat, voorafgaand aan definitieve besluitvorming, concepten en communicatie over concepten in vertrouwen kunnen worden uitgewisseld. Het definitieve besluit valt op het moment van indiening van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer. Dan is het goed om te kunnen reconstrueren op grond van welke adviezen, welke informatie en welke beleidsalternatieven een besluit is genomen. Persoonlijke beleidsopvattingen en eventuele overwegingen die ter formele besluitvorming door de bewindspersoon zijn meegegeven, maak ik daarom te zijner tijd wel openbaar in de beslisnota. Op basis hiervan kan de democratische controlefunctie worden uitgeoefend.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De Minister van Defensie
voor deze
De Secretaris-Generaal

mr. G.E.A. van Craaikamp

Bestuursstaf
Directie Communicatie

Datum

Onze referentie
BS2022019515

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit bezwaar indienen bij de Minister van Defensie. Het bezwaarschrift dient te worden gericht aan DienstenCentrum Juridische Dienstverlening, Commissie advisering bezwaarschriften Defensie, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht. Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend, een dagtekening bevatten en van de naam en het adres van de indiener zijn voorzien. Uit het bezwaarschrift moet duidelijk blijken tegen welk besluit en op welke gronden bezwaar wordt gemaakt.

Inventarislijst

Nr.	Datum	Document	Beoordeling	Woo	Opmerking
1	14-10-2021	211014 Nota SG en minister gesprek CIVD (hoe nu verder) (DEF)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i	
2	25-10-2021	211025 Nota minister ter bespreking (sonderen spoedwet cyberoperaties)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
3	26-10-2021	211026 Nota minister voorbereiding gesprek voorzitters TIB en CTIVD	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1, buiten reikwijdte	Bijlage: buiten reikwijdte, beoordeling BZK
4	28-10-2021	211028 Verslag overleg ministers en toezichthouders 28 oktober (concept) (1)	Niet openbaar		Beoordeling BZK
5	1-11-2021	211029 Nota minister ter bespreking (sonderen spoedwet cyberoperaties) Klaver	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
6	3-11-2021	211104 Nota minister voorbereiding gesprek voorzitter CTIVD	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i	
7	8-11-2021	211108 nota inzake reactie TIB aan CIVD inzake brief slagkracht AIVD en MIVD cyberoperaties	Deels openbaar	5.1.1.b, 5.1.2.e, 5.1.2.i	
8	8-11-2021	211108 Nota minister ter bespreking (sonderen spoedwet cyberoperaties) Kathmann PvdA	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
9	15-11-2021	211115 Nota minister ter bespreking (sonderen spoedwet cyberoperaties) Segers CU	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
10	23-11-2021	211123 Nota minister voorbereiding gesprek voorzitters TIB en CTIVD (tijdelijke wet) (1)	Deels openbaar	5.1.1.b, 5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
11	26-11-2021	211125 Nota minister ter bespreking (sonderen spoedwet cyberoperaties) Ferdmans vd Staaii	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
12	3-12-2021	2021026666 Nota BWO Tijdelijke wet onderzoek AIVD en MIVD naar landen met offensief cyberprogramma	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
13	3-12-2021	2021 12 BWO Tijdelijke wet onderzoek AIVD 2021026666	Niet openbaar	Duplicaat	Reeds beoordeeld in document 12
14	14-12-2021	211214 Nota gesprek minister met voorzitters TIB en CTIVD (tijdelijke wet)	Deels openbaar	5.1.2.e	
15	14-12-2021	211214 Nota gesprek ministers met voorzitters TIB en CTIVD (bijlage A) (1)	Deels openbaar	5.1.2.e	
16	15-12-2021	Wetsvoorstel en MvT 15 december 2021 schoon	Niet openbaar	5.2.1	Concept
17	17-1-2022	220117 Nota SG gesprek SGBZK en voorzitter CTIVD	Niet openbaar	Buiten reikwijdte	Document ziet op andere onderwerpen
18	19-1-2022	220119 Nota stuurgroep (tijdelijke wet en wijziging Wiv 2017)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1, buiten reikwijdte	
19	28-1-2022	2022001747 nota ter info inzake Externe Analyse Europese jurisprudentie tav stelsel van toetsing en toezicht in Wiv2017 (26 01 2022)	Niet openbaar	Buiten reikwijdte	
20	8-2-2022	2022002886 aanpassing wetsvoorstel inzake onderzoek naar landen met een offensief cyberprogramma na overleg met CTIVD en TIB (d.d. 8 feb 2022)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	Bijlage volledig geweigerd: stuk ten behoeve van intern beraad
21	15-2-2022	2022003754 Kamerbrieven inzake aanbieden analyse Europese jurisprudentie (d.d. 15 feb 2022)	Niet openbaar	Buiten reikwijdte	
22	23-3-2022	2022007400 uitkomst ketentoets Tijdelijke Wet Offensief Cyberprogramma	Niet openbaar		Beoordeling BZK
23	28-3-2022	2022007702 beknopte voorbereiding gesprek toezichthouders	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
24	28-3-2022	Bijlage 1 voorbereiding gesprek toezichthouders (1)	Niet openbaar	Buiten reikwijdte	Document ziet op andere onderwerpen
25	28-3-2022	Bijlage 3 voorbereiding gesprek TZ houders Planning Tijdelijke wet (1)	Volledig openbaar		
26	29-3-2022	terugkoppeling informeel gesprek voorzitter Afdeling bestuursrechtspraak	Niet openbaar		Beoordeling BZK

27	2-12-2021	Voorbereiding hoogambtelijk overleg tijdelijke wet cyberonderzoeken 2 december	Deels openbaar	5.1.2.i, 5.2.1	
28	15-12-2021	20211214 Annotatie D gesprek ministers - tijdelijke wettelijke regeling	Volledig openbaar		
29	24-1-2022	20220128 Geannoteerde agenda stuurgroep wetswijziging WIV	Niet openbaar		Beoordeling BZK
30	31-1-2022	Stukken voor overleg SG DEF en SG BZK	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1 buiten reikwijdte	
31	31-1-2022	Agenda SG overleg dd 1 februari 2022 definitief	Niet openbaar		Beoordeling BZK
32	31-1-2022	Bijlage 2.1. - Nota opbrengst sessies met CTIVD en TIB inzake Tijdelijke wet - versie voor SG overleg	Niet openbaar		Beoordeling BZK
33	31-1-2022	Bijlage 2.2. Schriftelijke inbreng CTIVD inzake Tijdelijke wet.pdf	Niet openbaar		Beoordeling BZK
34	31-1-2022	Bijlage 3.1. - Advies inrichting stelsel van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (002).pdf	Niet openbaar		Buiten reikwijdte
35	31-1-2022	Bijlage 3.2. - Appreciatie rapportage externe analyse	Niet openbaar		Buiten reikwijdte
36	31-1-2022	Bijlage 4.1. - Voorstel vervolgtraject tijdelijke wet en externe analyse - versie voor aanbidding aan SGs	Deels openbaar		Passages buiten reikwijdte
37	31-1-2022	Bijlage 4.2. - Planning	Volledig openbaar		
38	10-2-2022	20220210 annotatie stuurgroep	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
39	10-2-2022	voorbereiding gesprek vz ctivd bindend toezicht	Deels openbaar	5.1.2.e	
40	10-3-2022	20220310 Geannoteerde agenda	Volledig openbaar		
41	29-3-2022	Fwd: Terugkoppeling gesprek	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i	
42	30-3-2022	stand van zaken tijdelijke wet tbv PO	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
43	7-4-2022	voorbereiding morgenochtend	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i	
44	14-4-2022	20220414 Verslag stelselketentest 17 en 18 maart tijdelijke wet cyberonderzoeken commentaren verwerkt schoon	Niet openbaar		Beoordeling BZK
45	7-2-2022	Voorbereiding interview DMIVD bij BNR DEF	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.1.2.i, 5.2.1	
46	1-4-2022	Nieuwsbericht tijdelijke wet DEF	Reeds openbaar		
47	1-4-2022	Storyline en QA Tijdelijke Wet Cyberoperaties DEF	Deels openbaar	5.1.2.i, 5.2.1	

Ministerie van Defensie

Aan: Minister
Van: DJZ
Afgestemd met: DGB, MIVD
Ter bespreking

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Dossierhouder

5.1.2.i
juridisch bestuurlijk adviseur

M +31 6 5.1.2.e
mindef.nl

www.defensie.nl

Datum
14 oktober 2021

Onze referentie
BS2021022253

**Aantal pagina's incl.
bijlage(n)**
2

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

nota

Overleg operationele knelpunten cyberdomein
(aanwezig: MinDEF, MinBZK, SG DEF, DMIVD, DGAIVD,
DCW, RA AZ, RA BZK, DJZ)

Inleiding

Op donderdag 14 oktober 2021 stond een gesprek gepland met 5.1.2.i, TIB, CTIVD, ministers, SG's en diensthoofden over knelpunten bij de uitvoering van operaties in het cyberdomein, in relatie tot toetsing door de TIB.

Na kennis te hebben genomen van de stukken heeft 5.1.2.i besloten geen deel te willen nemen aan het gesprek. 5.1.2.i

Bovendien lijkt als gevolg van deze situatie een minnelijke oplossing voor de operationele problematiek verder uit zicht geraakt. Om uit deze impasse te geraken wordt daarom het volgende voorgesteld. MinBZK is een gelijkloidend voorstel gedaan.

Advies

U wordt geadviseerd:

1. op korte termijn in gesprek te treden met 5.1.2.i in een poging de lucht te klaren,
2. na de schriftelijke reactie 5.1.2.i alsnog richting de onderhandelingstafel te bewegen; hoewel het niet de verwachting is dat 5.1.2.i standpunt zal wijzigen, is geen van de partijen gebaat bij voortzetting van de huidige situatie, en
3. de diensten en de betrokken wetgevingsdirecties de opdracht te geven de optie van een spoedwet nader uit te werken.

Onderbouwing

5.1.2.i

Ter voorkoming van een dergelijk scenario is het noodzakelijk dat de betrokken ministers op korte termijn in gesprek treden met 5.1.2.i. Dit

biedt zowel 5.1.2.i als de ministers de ruimte om de lucht te klaren, de probleemstelling nader te verkennen en elkaars rol in de discussie helder te krijgen. Een logisch vervolg zou zijn om ook 5.1.2.i bij de gesprekken te betrekken. Doel is om het gesprek met 5.1.2.i alsnog doorgang te laten vinden. Een dergelijk gesprek biedt een ieder de ruimte om diens positie te bepleiten, in de hoop alsnog tot een oplossing te kunnen komen.

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
14 oktober 2021

Onze referentie
BS20210

Hoewel het noodzakelijk is de dialoog gaande te houden, moet niet uit het oog verloren worden dat de door de diensten ervaren problematiek hierdoor niet, althans niet op korte termijn, zal worden opgelost. Het is sowieso ten eerste de vraag of met een gesprek het beoogde doel, namelijk het maken van bestuurlijke afspraken, kan worden bereikt. 5.1.2.i

Wat in dat geval rest is een (tijdelijke) wettelijke spoedregeling waarmee de operationele knelpunten worden geadresseerd. 5.1.2.i

Ongeacht de evidente onzekerheden (steun toezichthouders, politieke steun, nieuwe interpretatieverschillen) die met een dergelijk traject gepaard gaan, is het noodzaak deze optie verder uit te werken.

Toelichting

In het uitzonderlijke geval dat 5.1.2.i functie neerlegt, rijst de vraag wat de consequenties zijn voor de toetsing van door de ministers verleende toestemmingen voor de inzet van bijzondere bevoegdheden.

Volgens het Reglement van orde van 5.1.2.i streeft 5.1.2.i naar unanimiteit in de besluitvorming, maar beslist 5.1.2.i zo nodig bij meerderheid van stemmen. Bij verschil van mening geeft de de stem van de voorzitter of, bij afwezigheid daarvan, het lid met eveneens een rechterlijke achtergrond de doorslag. Bij aanwezigheid van slechts één lid is geldige besluitvorming mogelijk mits het lid een rechterlijke achtergrond heeft. Besluitvorming door enkel het lid met specifiek technische kennis is dus niet aan de orde.

De toetsing van toestemmingsverzoeken kan dus doorgang vinden als 5.1.2.i besluit 5.1.2.i functie neer te leggen, maar de druk op de toch al beperkt bemenste 5.1.2.i dan fors toenemen. Extra complicerende factor is dat het andere lid met rechterlijke te kennen heeft gegeven 5.1.2.i begin volgend jaar te verlaten. Gelet op de duur van de benoemingsprocedure en de afwezigheid van voldoende plaatsvervangende leden (moeizame werving) kan de toetsing van toestemmingsverzoeken wel degelijk in de knel komen. Een politiek-bestuurlijk oplossing zou dan uitkomst moeten bieden.

Ministerie van Defensie

Aan: Minister
 Van: DJZ
 Afgestemd met: DGB, MIVD
 Ter bespreking

Bestuursstaf
 Directie Juridische Zaken
Dossierhouder
 5.1.2.e
 juridisch bestuurlijk adviseur
 M +31 6 5.1.2.e
 @mindef.nl
 www.defensie.nl

Datum
 25 oktober 2021
Onze referentie
 BS2021023005

Aantal bijlagen
 geen

Aantal pagina's incl. bijlage(n)
 3

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

nota

Inleiding

- Op dinsdag 26 oktober 2021 spreekt u de D66-leden Kaag en Van Ginneken (portefeuillehouder inlichtingendiensten) over de problemen die de AIVD en de MIVD bij de uitoefening van cyberoperaties ervaren als gevolg van de toetsing van de rechtmatigheid van toestemmingsverzoeken van de verantwoordelijke ministers door de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB).
- 5.1.2.i [redacted]
- In een poging de problematiek met de voorzitters van de TIB en de CTIVD te verkennen en indien mogelijk tot een bestuurlijke afspraak te komen, is op donderdag 28 oktober 2021 een gesprek met beide voorzitters en de voor de AIVD en de MIVD verantwoordelijke ministers gepland.
- Nu de kans op het maken van bestuurlijke afspraken 5.1.2.i [redacted] klein wordt geacht, is op ambtelijk niveau gestart met de voorbereiding van een wettelijke (spoed)regeling.

Advies

U wordt geadviseerd de ontstane problematiek onder de aandacht van de genoemde leden te brengen en – vooruitlopend op de uitkomst van het gesprek met de TIB en de CTIVD – te bezien of het treffen van een wettelijke (spoed)regeling op steun kan rekenen. U kunt daarbij putten uit onderstaande (puntsgewijze) uiteenzetting van de problematiek en de daarvoor aangedragen oplossingsrichtingen.

Onderbouwing

Problematiek

De kern van het probleem is dat de AIVD en de MIVD snelheid en zicht verliezen op statelijke actoren met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland of Nederlandse belangen, omdat de AIVD en de MIVD operaties niet tijdig kunnen starten of ononderbroken kunnen voortzetten. Om de risico's voor de nationale veiligheid te mitigeren vragen de meeste nijpende knelpunten om een oplossing op kort termijn.

- De diensten verliezen slagkracht in het digitale domein.
- De uitvoering van cyberoperaties is naar zijn aard onvoorspelbaar. Het einddoel is duidelijk, namelijk zicht krijgen op de intentie van de actor en indien nodig daarop te acteren, maar hoe je deze positie inneemt is vooraf moeilijk te

voorspellen.

- De diensten ervaren dat deze inherente onvoorspelbaarheid onvoldoende bij de toetsing wordt meegenomen.
- De mate van detailniveau die bij de toets vooraf wordt gevraagd en de beperkte ruimte die aan de diensten wordt gegeven, verhoudt zich niet goed met de operationele praktijk. Resultaat is dat sommige operaties in het geheel geen doorgang kunnen vinden en het zicht op een aantal actoren sterk is verminderd

Bestuursstaf

Directie Juridische Zaken

Datum

25 oktober 2021

Onze referentie

BS2021023005

Bestuurlijke afspraken

Door de recente ontwikkelingen lijkt de kans klein dat er bestuurlijke afspraken kunnen worden gemaakt over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de rechtmatigheidstoets. Het is echter noodzakelijk om dit eerst in gezamenlijkheid met de TIB en de CTIVD te concluderen, als opmaat naar eventuele spoedwetgeving.

- Een bestuurlijke afspraak is in casu – zeer kort gesteld – een “convenant” tussen delen van de (Rijks)overheid waarin partijen afspreken hoe ze met hun bevoegdheden omgaan.
- Met een bestuurlijke afspraak kan niet worden afgeweken van de wet en deze creëert ook geen extra bevoegdheden, dus alle afspraken dienen binnen het bestaande wettelijke kader te vallen.

- 5.1.2.i [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Spoedwet

De spoedwet betreft geen wijziging van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017), maar geeft een tijdelijke, specifieke op cyberoperaties van de AIVD en MIVD gerichte regeling in aanvulling op en deels in afwijking van enkele bepalingen van de Wiv 2017. 5.2.1, 5.1.2.i [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

- 1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- 1 [redacted]
[redacted]
- 1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- 1 [redacted]
[redacted]
- 1 [redacted]
[redacted]
[redacted]

5.2.1, 5.1.2.i

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
25 oktober 2021

Onze referentie
BS2021023005

Tot slot

D66-lid Van Ginneken heeft geen zitting en de CIVD en draagt zodoende (nog) geen kennis van de problematiek. Er dient met het oog op geheimhouding terughoudend worden omgegaan met het benoemen van (concrete) voorbeelden.

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Ministerie van Defensie

Aan: Minister
 Van: DJZ
 d.t.v.: SG
 Afgestemd met: DGB, MIVD
 Ter bespreking

Bestuursstaf
 Directie Juridische Zaken
Dossierhouder
 5.1.2.e
 juridisch bestuurlijk adviseur
 M +31 6 5.1.2.e
 @mindef.nl
 www.defensie.nl

nota

Vorbereiding gesprek voorzitters TIB en CTIVD

Datum
 26 oktober 2021

Onze referentie
 BS2021023141

Aantal bijlagen
 2

Aantal pagina's incl. bijlage(n)
 9

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

Inleiding

Op donderdag 28 oktober 2021 staat een gesprek gepland met de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB), de Commissie voor het toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (CTIVD), ministers, SG's en diensthoofden, over knelpunten bij de uitvoering van operaties in het cyberdomein.

Advies

U wordt geadviseerd om:

1. indien mogelijk met de voorzitters tot een gedeeld beeld te komen van de problematiek;
2. met de voorzitters te verkennen of het mogelijk is om binnen de huidige wet tot bestuurlijke afspraken te komen om knelpunten weg te nemen;
3. indien bestuurlijke afspraken niet mogelijk zijn, aan te kondigen dat de regering zich in dat geval genoodzaakt ziet om tot een tijdelijke wettelijke regeling (spoedwet) over te gaan en de visie van TIB en CTIVD daarop wenst te verne-
men.

Een gelijklopend advies is aan MinBZK voorgelegd.

In **bijlage 1** is een spreeklijn voor u en MinBZK gemaakt. 5.1.2.1

Het is echter noodzakelijk om gezamenlijk te concluderen dat het maken van afspraken niet mogelijk is, als opmaat naar eventuele spoedwetgeving. Indien het niet mogelijk blijkt om een bestuurlijke afspraak te maken, blijft als optie over om een (tijdelijke) wettelijke spoedregeling te maken waarmee de operationele knelpunten worden geadresseerd. In **bijlage 2** is weergegeven hoe bestuurlijke afspraken dan wel een spoedwet eruit zouden kunnen zien.

Onderbouwing

Zowel bestuurlijke afspraken als een tijdelijke wet voorzien in compensatie van de inperking van de toets vooraf door de TIB via een grotere rol voor de CTIVD en een minder vrijblijvende invulling van aanbevelingen van de CTIVD ter zake. In het spoedwetsvoorstel ofwel in de bestuurlijke afspraken zal een

5.1.2.1, 5.2.1

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie
BS2021023141

[REDACTED]
[REDACTED]
Indien met CTIVD en TIB tot een bestuurlijke afspraak zou kunnen worden gekomen, en de toezichthouders menen dat 5.1.2.i, 5.2.1 [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED] aangezien dit vooruit zou lopen op de fundamentele discussie hierover in verband met de bredere herziening van de Wiv 2017.

Verwachte reactie 5.1.2.i

5.1.2.i [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2.i [REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED] In een interview met het NRC van 9 maart 2021, heeft zij laten weten haar functie ter beschikking te stellen indien de voorstellen van de Evaluatiecommissie Wiv 2017 over de invulling van toetsing en toezicht zouden worden aangenomen en zij (sic) "geen normale proportionaliteitsstoets" meer zou kunnen uitvoeren. [REDACTED]

5.1.2.i [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2.i [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

¹ Het gevraagde detailniveau bij de beschrijving van technische risico's, het gehanteerde exclusiviteitsvereiste bij bijschrijvingen, en de door 5.1.2.i gestelde regels over het gebruik van onbekende kwetsbaarheden en de omgang met "slachtofferdata"

5.1.2.i

Bestuursstaf

Directie Juridische Zaken

Datum

26 oktober 2021

Onze referentie

BS2021023141

Wat als de 5.1.2.i functie neerlegt?

In het uitzonderlijk geval dat 5.1.2.i functie neerlegt, rijst de vraag wat de consequenties zijn voor de toetsing van door de ministers verleende toestemmingen voor de inzet van bijzondere bevoegdheden.

Volgens het Reglement van orde van 5.1.2.i streeft 5.1.2.i naar unanimiteit in de besluitvorming, maar beslist 5.1.2.i zo nodig bij meerderheid van stemmen. Bij verschil van mening geeft de stem van de voorzitter of, bij afwezigheid daarvan, het lid met eveneens een rechterlijke achtergrond de doorslag. Bij aanwezigheid van slechts één lid is geldige besluitvorming mogelijk mits het lid een rechterlijke achtergrond heeft. Besluitvorming door enkel het lid met specifiek technische kennis is dus niet aan de orde. De toetsing van toestemmingsverzoeken kan dus doorgang vinden als 5.1.2.i besluit 5.1.2.i functie neer te leggen, maar de druk op de toch al beperkt bemenste 5.1.2.i dan fors toenemen. Extra complicerende factor is dat het andere lid met rechterlijke achtergrond (5.1.2.e) te kennen heeft gegeven 5.1.2.i begin volgend jaar te verlaten. Gelet op de duur van de benoemingsprocedure en de afwezigheid van voldoende plaatsvervangende leden (moeizame werving) kan de toetsing van toestemmingsverzoeken wel degelijk in de knel komen. Een politiek-bestuurlijk oplossing zou dan uitkomst moeten bieden. Overigens kan, indien 5.1.2.i niet meer kan functioneren, ook hier overgegaan kunnen worden tot spoedwetgeving, waarbij de toetsing ex-ante bij 5.1.2.i wordt belegd.

Verwachte reactie 5.1.2.i

5.1.2.i

5.1.2.i

5.1.2.f

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie
BS2021023141

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Bijlage 1

Voorgestelde spreeklijn

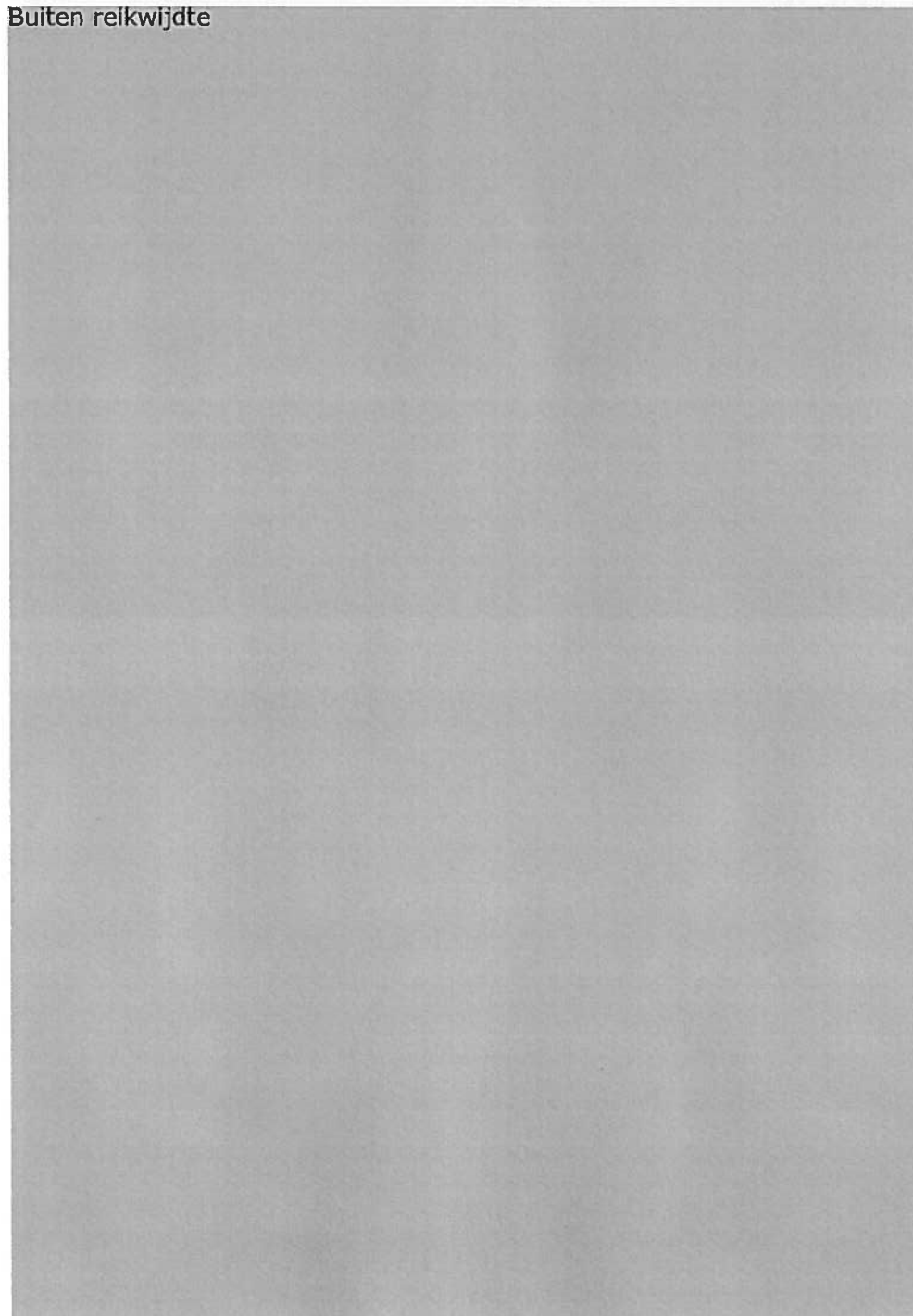
Opening (MinBZK)

Buiten reikwijdte

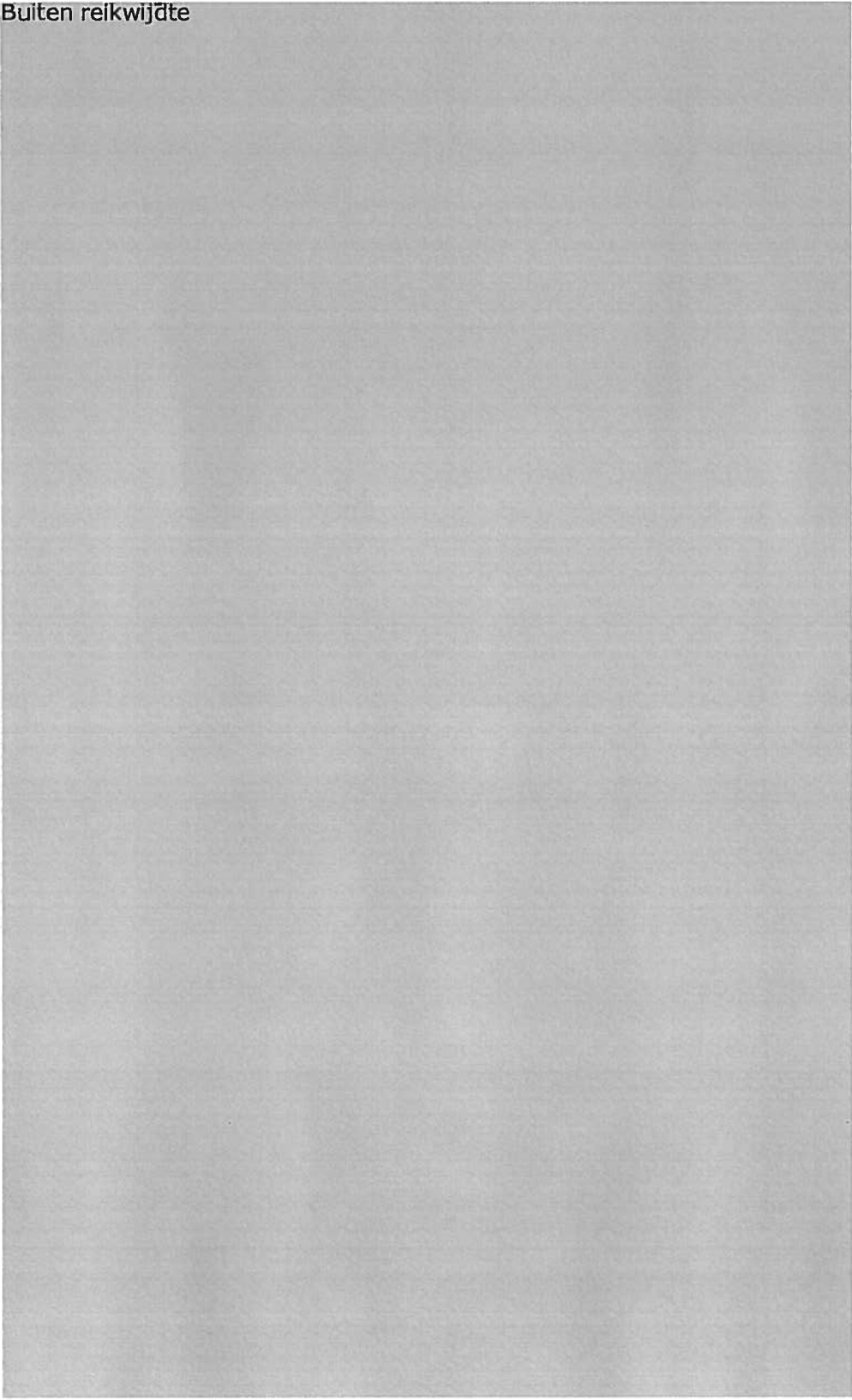
Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie
BS2021023141

Buiten reikwijdte

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie
BS2021023141

Buiten reikwijdte

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie
BS2021023141

Bijlage 2

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Hoe zou een bestuurlijke afspraak eruit kunnen zien?

Datum
26 oktober 2021

5.1.2.i, 5.2.1
[Redacted text block]

Onze referentie
BS2021023141

Hoe zou een spoedwet eruit komen te zien (ruwe schets)?

5.1.2.i, 5.2.1
[Redacted text block]

- 5.2.1, 5.1.2.i

Bestuursstaf

Directie Juridische Zaken

Datum

26 oktober 2021

Onze referentie

BS2021023141

Ministerie van Defensie

Aan: Minister
 Van: DJZ
 Afgestemd met: DGB, MIVD
 Ter bespreking

Bestuursstaf

Directie Juridische Zaken

Dossierhouder

5.1.2.e

juridisch bestuurlijk adviseur

M +31 6 5.1.2.e

5.1.2.e @mindef.nl

www.defensie.nl

Datum

1 november 2021

Onze referentie

BS2021023464

Aantal bijlagen

1

Aantal pagina's incl. bijlage(n)

4

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

nota

Inleiding

- Op woensdag 3 november 2021 spreekt u de Groenlinks-leden Klaver en Bromet over de problemen die de AIVD en de MIVD bij de uitoefening van cyberoperaties ervaren als gevolg van de toetsing van de rechtmatigheid van toestemmingsverzoeken van de verantwoordelijke ministers door de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB). In de bijlage bij deze nota treft u een profielschets van lid Bromet.
- 5.1.2.i [redacted]
- In een poging de problematiek met de voorzitters van de TIB en de CTIVD te verkennen en indien mogelijk tot een bestuurlijke afspraak te komen, heeft op donderdag 28 oktober 2021 een gesprek met beide voorzitters en de voor de AIVD en de MIVD verantwoordelijke ministers plaatsgevonden.
- In dat gesprek is afgesproken dat de TIB in de week van 8 november 2021 een overleg zal voeren met beide diensthoofden en DJZ, onder voorzitterschap van de voorzitter CTIVD. In dat overleg zal gezamenlijk bezien worden welke ruimte er mogelijk nog gevonden kan worden binnen de huidige wet om uit de ontstane impasse te komen. Het gezamenlijk beeld dat uit het overleg zal moeten volgen kan de opmaat vormen voor ofwel een bestuurlijke oplossing, ofwel (spoed)wetgeving. 5.1.2.i [redacted]
- [redacted]
- Op ambtelijk niveau is inmiddels gestart met de voorbereiding van een tijdelijke wet.
- Op 26 oktober heeft u over dit onderwerp gesproken met D66-leden Kaag en van Ginneken. 5.1.2.i [redacted]

Akkoord

Advies

U wordt geadviseerd de ontstane problematiek onder de aandacht van de genoemde leden te brengen en – vooruitlopend op de uitkomst van het gesprek

GEDERUBRICEERD

tussen de TIB, diensthoofden en DJZ – te bezien of het treffen van een wettelijke (spoed)regeling op steun kan rekenen. U kunt daarbij putten uit onderstaande (puntsgewijze) uiteenzetting van de problematiek en de daarvoor aangedragen oplossingsrichtingen.

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
1 november 2021

Onze referentie
BS2021023464

Onderbouwing

Problematiek

De kern van het probleem is dat de AIVD en de MIVD snelheid en zicht verliezen op statelijke actoren met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland of Nederlandse belangen, omdat de AIVD en de MIVD operaties niet tijdig kunnen starten of ononderbroken kunnen voortzetten. Om de risico's voor de nationale veiligheid te mitigeren vragen de meeste nijpende knelpunten om een oplossing op kort termijn.

- De diensten verliezen slagkracht in het digitale domein.
- De uitvoering van cyberoperaties is naar zijn aard onvoorspelbaar. Het einddoel is duidelijk, namelijk zicht krijgen op de intentie van de actor en indien nodig daarop te acteren, maar hoe je deze positie inneemt is vooraf moeilijk te voorspellen.
- De diensten ervaren dat deze inherente onvoorspelbaarheid onvoldoende bij de toetsing wordt meegenomen.
- De mate van detailniveau die bij de toets vooraf wordt gevraagd en de beperkte ruimte die aan de diensten wordt gegeven, verhoudt zich niet goed met de operationele praktijk. Resultaat is dat sommige operaties in het geheel geen doorgang kunnen vinden en het zicht op een aantal actoren sterk is verminderd

Vervolgoverleg met 5.1.2.i

Door de recente ontwikkelingen lijkt de kans klein dat er bestuurlijke afspraken kunnen worden gemaakt over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de rechtmatigheidstoets. 5.1.2.i

[Redacted text block]

positieve uitkomst van dit overleg is het wellicht mogelijk dat bepaalde onderwerpen niet bij wet hoeven te worden geregeld.

Tijdelijke wet

De tijdelijke wet geeft een tijdelijke, specifieke op cyberoperaties van de AIVD en MIVD gerichte regeling in aanvulling op en deels in afwijking van enkele bepalingen van de Wiv 2017. 5.2.1, 5.1.2.i

[Redacted text block]

5.2.1, 5.1.2.i

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken**Datum**
1 november 2021**Onze referentie**
BS2021023464

- NB: de regeling is nog in ontwikkeling en kan derhalve op punten nog wijzigen.
5.2.1

Tot slot

Groenlinks-lid Bromet heeft geen zitting in de CIVD en draagt zodoende (nog) geen kennis van de problematiek. Er dient met het oog op geheimhouding terughoudend worden omgegaan met het benoemen van (concrete) voorbeelden.

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Bijlage 1 profielschets Bromet

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Laura Bromet (Groenlinks)

Datum
1 november 2021

Onze referentie
BS2021023464

Geboortedatum 17 januari 1970 (Purmerend). Nu woonachtig in Monnickendam.

Portefeuille: Landbouw, natuur & voedselkwaliteit, water, mijnbouw, ruimtelijke ordening en wonen, binnenlandse zaken, defensie en koninkrijksrelaties.

Loopbaan en bijzonderheden

- Neerlandica
- Sinds 2018 in de Tweede Kamer
- Achtergrond als gemeenteraadslid en wethouder in de gemeente Waterland, daarnaast actief geweest in de journalistiek
- Geen bijzondere betrokkenheid bij of achtergrond in het inlichtingen- en veiligheidsdomein
- Voornaamste dossier betreft momenteel de stikstof problematiek

Ministerie van Defensie

Akkoord

Aan: Minister
Van: DJZ
i.a.a.: SG
Afstemend met: DGB, MIVD
Ter bespreking

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken
Dossierhouder
5.1.2.e
juridisch bestuurlijk adviseur
M +31 6 5.1.2.e
5.1.2.e @mindef.nl
www.defensie.nl

nota

Vorbereiding gesprek minister

Datum
3 november 2021

Onze referentie
BS2021023870

Aantal bijlagen
1

Aantal pagina's incl. bijlage(n)
4

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

Inleiding

Op donderdag 28 oktober spraken u en MinBZK met de voorzitters van de TIB en de CTIVD. Doel van dit gesprek was om te komen tot:

1. een breedgedragen beeld van de knelpunten die de diensten ervaren bij de aanvang en voortzetting van cyberoperaties, als gevolg van de wijze waarop de TIB invulling geeft aan de rechtmatigheidstoets, en
2. steun voor het maken van bestuurlijke afspraken dan wel een tijdelijke wettelijke regeling om de knelpunten te adresseren.

Een (concept) verslag van dit gesprek is als bijlage gevoegd. Tijdens dit gesprek is overeengekomen dat een vervolgesprek tussen de diensten, DJZ, BZK/CZW en de TIB (zie onderbouwing) onder voorzitterschap van de voorzitter van de CTIVD wordt gepland. Tevens is en marge van het overleg van 28 oktober besloten om donderdag 4 november in kleine kring te spreken met de voorzitter van de CTIVD. Ter voorbereiding op laatstbedoeld gesprek wordt u deze nota aangeboden.

Advies

Tijdens het gesprek kunt kort stilstaan bij het gesprek van 28 oktober. U wordt in dit kader geadviseerd om met de voorzitter van de CTIVD te verkennen of een tijdelijke wettelijke regeling op steun van de voorzitter CTIVD kan rekenen, mocht het maken van bestuurlijke afspraken een doodlopende weg blijken te zijn.

5.1.2.i

Steun van de CTIVD (en de TIB) is onontbeerlijk voor het slagen van een eventueel wetsvoorstel.

Elementen die voor het uitwerken van een oplossing (afspraken dan wel wettelijke regeling) van belang zijn om te verkennen:

- 5.1.2.i

5.1.2.i

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken**Datum**
3 november 2021**Onze referentie**
BS2021023870**Onderbouwing**

Tijdens het gesprek op 28 oktober is getracht in gezamenlijkheid met de voorzitters van de TIB en de CTIVD tot een analyse van de knelpunten te komen en aanvullend te verkennen of – indien tot een gezamenlijk beeld kan worden gekomen – de voorzitters open staan voor een minnelijke regeling (bestuurlijke afspraken) en ultimo een tijdelijke wettelijke regeling om de problematiek te adresseren. Zover is het tijdens het gesprek niet gekomen. 5.1.2.i

Besloten is dat er duidelijkheid moet komen over eventuele onjuistheden in de brief en dat een gezamenlijke analyse van de departementen, diensten en de TIB hiervoor nodig is. Daarbij kan tevens worden gezien of er knelpunten kunnen worden opgelost door bijvoorbeeld aanpassingen in toestemmingsverzoeken. Het is echter niet de verwachting van de diensten en departementen dat alle knelpunten hiermee zullen worden verholpen. Een tijdelijke wettelijke regeling, ter overbrugging van een omvangrijke wijziging van de Wiv 2017, lijkt daarmee onvermijdelijk.

5.1.2.i

5.1.2.i

Mogelijk houdt dit verband met de publicatie van verschillende analyses van Europese jurisprudentie, waaruit niet kan worden geconcludeerd dat bindend toezicht op alle fasen van het inlichtingenproces noodzakelijk is. 5.1.2.i

afstemming met de voorzitters van de TIB en de CTIVD zal nog een externe juridische analyse van o.a. deze jurisprudentie worden uitgevoerd. De uitkomsten van een dergelijke analyse zullen nog enkele weken op zich laten wachten.

DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Ministerie van Defensie

Aan: Minister
Van: DJZ
Afgestemd met: DGB, MIVD
Ter informatie

KD:Ambtelijke leiding
Directie Juridische Zaken

Locatie
Den Haag - Plein-
Kalvermarkt.
Kalvermarkt 32
's-Gravenhage

Postadres
Postbus 20701
2500 ES 'S-GRAVENHAGE
MPC 58B

Dossierhouder
5.1.2.e
Sr.Jur Best Adv IV en Rechtsh

M +31 5.1.2.e
mindef.nl
www.defensie.nl

Kenmerk
BS2021024215

Datum
8 november 2021

Aantal bijlagen
2

Door tussenkomst van
De Secretaris-Generaal

Aantal pagina's incl.
bijlage(n)
8

Zonder bijlagen is deze brief
departementaal vertrouwelijk
gerubriceerd.

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

nota

Appreciatie brief TIB aan de CIVD inzake de brief
slagkracht AIVD en MIVD t.o.v. statelijke actoren met
een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland

Inleiding

5.1.1.b

Gevoegd bij deze nota vindt u de brief en een appreciatie daarop van de AIVD en de MIVD. De appreciatie van de diensten richt zich voornamelijk op de inhoudelijke kant van de problematiek. Deze nota belicht de politiek-bestuurlijke context.

Kern

5.1.1.b

Het

5.1.2.i

5.1.2.i

Naar het oordeel van DJZ biedt de brief derhalve een goede grondslag voor vervolggesprekken met de TIB over dit dossier. Op woensdag 10 november spreekt de TIB met beide diensthoofden, D-DJZ en D-CZW (BZK) onder voorzitterschap van de voorzitter CTIVD 5.1.1.b [redacted]. DJZ draagt zorg voor een annotatie ten behoeve van uw voorbereiding.

KD:Ambtelijke leiding
Directie Juridische Zaken

Datum
8 november 2021

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

[redacted]

NB: zonder bijlagen is deze brief departementaal vertrouwelijk gerubriceerd.

Ministerie van Defensie

Akkoord

Aan: Minister
 Van: DJZ
 Afgestemd met: DGB, MIVD
 Ter bespreking

Bestuursstaf
 Directie Juridische Zaken
Dossierhouder
 5.1.2.e
 juridisch bestuurlijk adviseur
 M +31 5.1.2.e
 @mindef.nl
 www.defensie.nl

nota

Vorbereiding gesprek minister met PvdA-lid Kathmann
 (knelpunten AIVD en MIVD uitvoering cyberoperaties)

Datum
 8 november 2021
Onze referentie
 BS2021024216

Aantal bijlagen
 1

**Aantal pagina's incl.
 bijlage(n)**
 4

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

Inleiding

- Op dinsdag 9 november 2021 spreekt u PvdA-kamerlid Barbara Kathmann over de problemen die de AIVD en de MIVD bij de uitoefening van cyberoperaties ervaren als gevolg van de toetsing van de rechtmatigheid van toestemmingsverzoeken van de verantwoordelijke ministers door de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB). In de bijlage bij deze nota treft u een profielschets van Barbara Kathmann.
- 5.1.2.i [redacted]
- In een poging de problematiek met de voorzitters van de TIB en de CTIVD te verkennen en indien mogelijk tot een bestuurlijke afspraak te komen, heeft op donderdag 28 oktober 2021 een gesprek met beide voorzitters en de voor de AIVD en de MIVD verantwoordelijke ministers plaatsgevonden.
- In dat gesprek is afgesproken dat de TIB in de week van 8 november 2021 een overleg zal voeren met beide diensthoofden en DJZ, onder voorzitterschap van de voorzitter CTIVD. Dit gesprek staat gepland op woensdag 10 november 2021. In dat overleg zal gezamenlijk gezien worden welke ruimte er mogelijk nog gevonden kan worden binnen de huidige wet om uit de ontstane impasse te komen. Het gezamenlijk beeld dat uit het overleg zal moeten volgen kan de opmaat vormen voor ofwel een bestuurlijke oplossing, ofwel (spoed)wetgeving.
- 5.1.2.i [redacted]
- Op ambtelijk niveau is inmiddels gestart met de voorbereiding van een tijdelijke wet. Desgewenst kan MinBZK deze tijdelijke wet op hoofdlijnen toelichten.
- Op 26 oktober 2021 en 3 november 2021 heeft u over dit onderwerp gesproken met respectievelijk D66-leden Kaag en van Ginneken en Groen Links (GL-)leden Klaver en Bromet. 5.1.2.i [redacted]

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
8 november 2021

Onze referentie
BS2021024216

Advies

U wordt geadviseerd de ontstane problematiek onder de aandacht van de genoemde leden te brengen en – vooruitlopend op de uitkomst van het gesprek tussen de TIB, diensthoofden en DJZ – te bezien of het treffen van een wettelijke (spoed)regeling op steun kan rekenen. U kunt daarbij putten uit onderstaande (puntsgewijze) uiteenzetting van de problematiek en de daarvoor aangedragen oplossingsrichtingen.

Onderbouwing

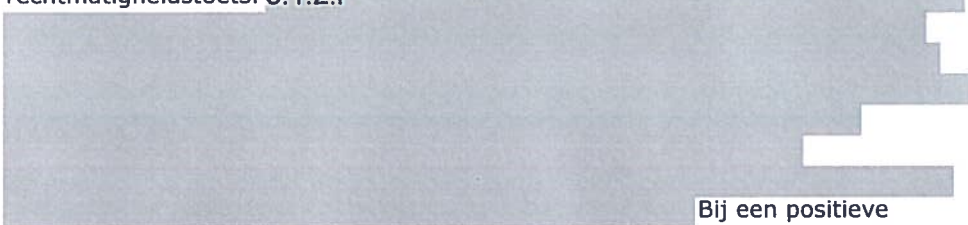
Problematiek

De kern van het probleem is dat de AIVD en de MIVD snelheid en zicht verliezen op statelijke actoren met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland of Nederlandse belangen, omdat de AIVD en de MIVD operaties niet tijdig kunnen starten of ononderbroken kunnen voortzetten. Om de risico's voor de nationale veiligheid te mitigeren vragen de meeste nijpende knelpunten om een oplossing op kort termijn.

- De diensten verliezen slagkracht in het digitale domein.
- De uitvoering van cyberoperaties is naar zijn aard onvoorspelbaar. Het einddoel is duidelijk, namelijk zicht krijgen op de intentie van de actor en indien nodig daarop te acteren, maar hoe je deze positie inneemt is vooraf moeilijk te voorspellen.
- De diensten ervaren dat deze inherente onvoorspelbaarheid onvoldoende bij de toetsing wordt meegenomen.
- De mate van detailniveau die bij de toets vooraf wordt gevraagd en de beperkte ruimte die aan de diensten wordt gegeven, verhoudt zich niet goed met de operationele praktijk. Resultaat is dat sommige operaties in het geheel geen doorgang kunnen vinden en het zicht op een aantal actoren sterk is verminderd

Vervolgoverleg met 5.1.2.i

Door de recente ontwikkelingen lijkt de kans klein dat er bestuurlijke afspraken kunnen worden gemaakt over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de rechtmatigheidstoets. 5.1.2.i

Bij een positieve uitkomst van dit overleg is het wellicht mogelijk dat bepaalde onderwerpen niet bij wet hoeven te worden geregeld.

Tijdelijke wet

De tijdelijke wet geeft een tijdelijke, specifieke op cyberoperaties van de AIVD en MIVD gerichte regeling in aanvulling op en deels in afwijking van enkele bepalingen van de Wiv 2017. 5.2.1

5.2.1

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
8 november 2021

Onze referentie
BS2021024216

Tot slot

Barbara Kathmann heeft geen zitting in de CIVD en draagt zodoende (nog) geen kennis van de problematiek. Er dient met het oog op geheimhouding terughoudend worden omgegaan met het benoemen van (concrete) voorbeelden.

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Bijlage: profielschets Katmann

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Barbara Kathmann (PvdA)

Datum
8 november 2021

Onze referentie
BS2021024216

Geboortedatum 12 mei 1978 (Rotterdam). Nu woonachtig in Rotterdam.

Portefeuille: veiligheid, justitie en binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties.

Loopbaan en bijzonderheden

- Studie rechten en geschiedenis van de internationale betrekkingen
- Sinds 2021 in de Tweede Kamer
- Achtergrond als programmamaker, gemeenteraadslid en wethouder in de gemeente Rotterdam
- Geen bijzondere betrokkenheid bij of achtergrond in het inlichtingen- en veiligheidsdomein

Ministerie van Defensie

Aan: Minister
 Van: DJZ
 Afgestemd met: DGB, MIVD
 Ter bespreking

Gezien

Bestuursstaf
 Directie Juridische Zaken
Dossierhouder
 5.1.2.e
 juridisch bestuurlijk adviseur
 M +31 5.1.2.e
 @mindef.nl
 www.defensie.nl

nota

Vorbereiding gesprek minister met CU leden Segers en
 Bikker (knelpunten AIVD en MIVD uitvoering
 cyberoperaties)

Datum
 15 november 2021

Onze referentie
 BS2021024871

Aantal bijlagen
 1

**Aantal pagina's incl.
 bijlage(n)**
 4

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

Inleiding

- Op dinsdag 16 november 2021 (14.00 uur) spreken u en de minister van BZK (ook aanwezig: PDGAIVD) met ChristenUnie kamerleden Gert-Jan Segers en Mirjam Bikker over de problemen die de AIVD en de MIVD bij de uitoefening van cyberoperaties ervaren als gevolg van de toetsing van de rechtmatigheid van toestemmingsverzoeken van de verantwoordelijke ministers door de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB). In de bijlage bij deze nota treft u een profielschets van Mirjam Bikker.
- 5.1.2.i [redacted]
- In een poging de problematiek met de voorzitters van de TIB en de CTIVD te verkennen en indien mogelijk tot een bestuurlijke afspraak te komen, heeft op donderdag 28 oktober 2021 een gesprek met beide voorzitters en de voor de AIVD en de MIVD verantwoordelijke ministers plaatsgevonden.
- Op woensdag 10 november 2021 zou de TIB spreken met beide diensthoofden, DJZ en CZW, onder voorzitterschap van de voorzitter CTIVD. Het gesprek heeft geen doorgang kunnen vinden vanwege verkoudheidsklachten bij de 5.1.2.e. Wanneer de 5.1.2.e hersteld is wordt zo spoedig mogelijk een nieuwe afspraak gepland. Op 23 november 2021 spreekt u gezamenlijk met de minister van BZK wederom met de voorzitters van de TIB en de CTIVD.
- 5.1.2.i [redacted]
- Op ambtelijk niveau is gestart met de voorbereiding van een tijdelijke wet. Op SG niveau is de concept wet inmiddels gezien en becommentarieerd. De openstaande discussiepunten worden op 15 november gezamenlijk door de diensthoofden, D-DJZ en D-CZW besproken waarna u spoedig het concept wetsvoorstel zult ontvangen.
- Op 26 oktober, 3 november en 9 november heeft u over dit onderwerp gesproken met respectievelijk D66-leden Kaag en van Ginneken, Groen Links leden Klaver en Bromet en PvdA kamerlid Kathmann.

Advies

U wordt geadviseerd de ontstane problematiek onder de aandacht van de genoemde leden te brengen en – vooruitlopend op de uitkomst van het gesprek tussen de TIB, diensthoofden, DJZ en CZW – te bezien of het treffen van een wettelijke (spoed)regeling op steun kan rekenen. U kunt daarbij putten uit onderstaande (puntsgewijze) uiteenzetting van de problematiek en de daarvoor aangedragen oplossingsrichtingen.

Bestuursstaf

Directie Juridische Zaken

Datum

15 november 2021

Onze referentie

BS2021024871

OnderbouwingProblematiek

De kern van het probleem is dat de AIVD en de MIVD snelheid en zicht verliezen op statelijke actoren met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland of Nederlandse belangen, omdat de AIVD en de MIVD operaties niet tijdig kunnen starten of ononderbroken kunnen voortzetten. Om de risico's voor de nationale veiligheid te mitigeren vragen de meeste nijpende knelpunten om een oplossing op kort termijn.

- De diensten verliezen slagkracht in het digitale domein.
- De uitvoering van cyberoperaties is naar zijn aard onvoorspelbaar. Het einddoel is duidelijk, namelijk zicht krijgen op de intentie van de actor en indien nodig daarop te acteren, maar hoe je deze positie inneemt is vooraf moeilijk te voorspellen.
- De diensten ervaren dat deze inherente onvoorspelbaarheid onvoldoende bij de toetsing wordt meegenomen.
- De mate van detailniveau die bij de toets vooraf wordt gevraagd en de beperkte ruimte die aan de diensten wordt gegeven, verhoudt zich niet goed met de operationele praktijk. Resultaat is dat sommige operaties in het geheel geen doorgang kunnen vinden en het zicht op een aantal actoren sterk is verminderd

Vervolgoverleg met 5.1.2.i

Door de recente ontwikkelingen lijkt de kans klein dat er bestuurlijke afspraken kunnen worden gemaakt over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de rechtmatigheidstoets. 5.1.2.i

Bij een positieve uitkomst van dit overleg is het wellicht mogelijk dat bepaalde onderwerpen niet bij wet hoeven te worden geregeld.

Tijdelijke wet

De tijdelijke wet geeft een specifieke op cyberoperaties van de AIVD en MIVD gerichte regeling in aanvulling op en deels in afwijking van enkele bepalingen van de Wiv 2017. Vooralsnog is de insteek dat de spoedwet betrekking zou kunnen hebben op alle middelen cyber-breed met de beperking dat het hier enkel gaat om inzet tegen landen met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland. De vraag hoe precies is een punt waarover thans discussie plaatsvindt, aangezien veel van de bestaande knelpunten niet zozeer zijn ontstaan uit omissies of

gebreken in de wet maar zijn te herleiden tot de wijze van invulling van de proportionaliteit- en subsidiariteitstoets en de toets op de gerichtheid door de TIB. Het is niet eenvoudig om deze problematiek middels wetgeving op te lossen. Andere elementen zijn mogelijk wel eenvoudiger in de tijdelijke wet concreet op te nemen. Het gaat dan om:

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
15 november 2021

Onze referentie
BS2021024871

- 5.2.1

N.B. Het exacte tijdsplan voor het indienen van de spoedwet bij de Kamer wordt op dit moment nog nader gepreciseerd en zal spoedig met u worden besproken.

Tot slot

Gert-Jan Segers en Mirjam Bikker hebben geen zitting in de CIVD en dragen zodoende (nog) geen kennis van de problematiek. Er dient met het oog op geheimhouding terughoudend worden omgegaan met het benoemen van (concrete) voorbeelden.

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Bijlage: profielschets Bikker

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Mirjam Bikker

Datum
15 november 2021

Onze referentie
BS2021024871

Geboortedatum 8 september 1982 (Gouda). Nu woonachtig in Gouda.

Portefeuille: Commissie voor de Werkwijze, Digitale Zaken, Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Loopbaan en bijzonderheden

- Jurist
- Sinds 2021 in de Tweede Kamer, daarvoor sinds 2015 lid van de Eerste Kamer
- Achtergrond als gemeenteraadslid in Utrecht en beleidsmedewerker van de CU-fractie in de Tweede Kamer
- Geen bijzondere betrokkenheid bij of achtergrond in het inlichtingen- en veiligheidsdomein

Ministerie van Defensie

Aan: Minister
 D.t.v: SG
 Van: DJZ
 Afgestemd met: DGB, MIVD
 Ter bespreking

Bestuursstaf
 Directie Juridische Zaken

Postadres
 Postbus 20701
 2500 ES 'S-GRAVENHAGE
 MPC 58B

Dossierhouder

512e
 juridisch bestuurlijk adviseur

M +31 6 512e
 @mindef.nl

www.defensie.nl

Datum
 23 november 2021

Onze referentie
 BS2021025710

Aantal bijlagen
 2

**Aantal pagina's incl.
 bijlage(n)**

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

nota

Gesprek voorzitters TIB en CTIVD (tijdelijke wet
 cyberoperaties)

Inleiding

Op Woensdag 24 november (16:00 uur) spreken u en de minister van BZK, in aanwezigheid van SG's, diensthoofden en directeuren DJZ en CZW, met de voorzitters van de CTIVD en TIB over de knelpunten in het cyberdomein en het voornemen om via spoedwetgeving de acute knelpunten te adresseren. Dit gesprek volgt op het gesprek dat vrijdag 19 november plaatsvond tussen de voorzitters en de diensthoofden, waarin is gekeken welke operationele knelpunten kunnen worden opgelost via het maken van praktische afspraken. De knelpunten die vervolgens resteren, dienen via een tijdelijke wet te worden opgelost. De voorzitter CTIVD zal de hoofdconclusies van het gesprek aan u en de minister van BZK terugkoppelen.

In deze nota treft u de uitkomst van het gesprek van vrijdag alsmede een analyse daarvan en een spreeklijn voor uw overleg met de toezichthouders. Tevens is als bijlage gevoegd de laatste versie van de tijdlijn (bijlage A) en een substantieve beschrijving van het conceptwetsvoorstel (bijlage B), met daarbij in rood/oranje/groen een inschatting in hoeverre het gaat om voor de toezichthouders controversiële punten.

Advies

U wordt geadviseerd om:

- de voorzitters van de CTIVD en TIB te vragen naar hun appreciatie van het gesprek met de diensthoofden;
- in het gesprek te onderzoeken of er al een conclusie getrokken kan worden welke knelpunten door praktische afspraken opgelost kunnen worden en welke d.m.v. een wetswijziging zullen moeten worden geadresseerd;
- aan de voorzitters mee te delen dat vanwege de urgentie van de problematiek, parallel aan de gesprekken alvast is gewerkt aan een conceptwetsvoorstel waarin alle knelpunten zijn meegenomen (*n.b.: dus vooralsnog ook de punten waar mogelijk met praktische afspraken uitgekomen kan worden*);
- de voorzitters uit te nodigen om kennis te nemen van het conceptwetsvoorstel en hun zienswijze kenbaar te maken;
- aan de voorzitters te verzoeken om, gelet op de wens om voor het kerstreces een wetsvoorstel in te dienen, dit onderwerp prioriteit te geven en te vragen of zij in staat zijn om uiterlijk dinsdag 30 november een reactie te geven.

Datum
23 november 2021

Onze referentie
BS2021025710

_____ In het gesprek van vrijdag is het volgende gewisseld:

- 5.1.2.i

[illegible]

5.1.2.i Omdat steun van één of meerdere toezichthouders het draagvlak voor het wetsvoorstel aanzienlijk zal versterken, zou u aan de voorzitters een week extra kunnen geven. Dan is het echter wel de vraag of indiening voor het kerstreces kan worden gehaald.

- 5.1.2.i, 5.2.1

[Redacted text block]

- Indien er in de consultatie voor wordt gekozen om het wetsvoorstel breder uit te zetten dan enkel de CTIVD en TIB is van belang om te realiseren dat daarmee de meest brede variant van het wetsvoorstel openbaar wordt, dus ook met de artikelen die eventueel nog komen te vervallen (b.v. indien praktische afspraken toch zodanig compleet zijn dat hiertoe kan worden besloten).

Voorgestelde spreeklijn

- 5.2.1

[Redacted text block]

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
23 november 2021

Onze referentie
BS2021025710

Bijlage A - Planning

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum

23 november 2021

Onze referentie

BS2021025710

Annotatie gesprek 24 november aanleveren bij minBZK en minDef	23 november
Wetgevingstoets BZK (spoed)	25 en 26 november
Eerste reactie op wettekst ministers	22 november
Opstellen plan externe communicatie	22-26 november
Uitvoeringstoets definitieve wetsvoorstel	22-26 november
Aanpassen wetsvoorstel en toelichting n.a.v. besluit ministers en interdepartementale afstemming	23 november
Definitief concept tijdelijke wet gereed	23 november c.o.b., uitloop tot woensdag 12.00 uur
Gesprek ministers met TIB en CTIVD	24 november
Wetsvoorstel bespreken met TIB en CTIVD (werkniveau, na gesprek ministers)	24-26 november
Commissievergadering	25 november
Stuurgroep Wiv: <i>special</i> tijdelijke wet incl. DJZ J&V	25 november
Mededeling MR	26 november
RvS brieven ten tijde van consultatie	30 november
Consultatie inclusief adviesaanvraag CTIVD en TIB	29 en 30 november
Verwerking consultatie en afstemming vier betrokken departementen	1 december
CBJ (CVIN ter info)	1 december
MR behandeling adviesaanvraag Raad van State (via woensdagagenda MR)	3 december
Advies Raad van State	Woensdag 8 december advies beschikbaar (moet nog worden afgestemd met RvS)
Verwerking advies Raad van State + opstellen nader rapport aan de Koning	8-10 december, afhankelijk van advies mogelijk nader overleg nodig.
Indiening Tweede Kamer	

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
23 november 2021

Onze referentie
BS2021025710

- 5.2.1, 5.1.2.1
-
- 5.2.1, 5.1.2.1

5.2.1, 5.12.1

[REDACTED]

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
23 november 2021

Onze referentie
BS2021025710

Ministerie van Defensie

Aan: Minister
 Van: DJZ
 Afgestemd met: DGB, MIVD
 Ter bespreking

Bestuursstaf
 Directie Juridische Zaken

Dossierhouder

5.1.2.e
 juridisch bestuurlijk adviseur

M +31 6 5.1.2.e
 @mindef.nl

www.defensie.nl

Datum
 26 november 2021

Onze referentie
 BS

Aantal bijlagen

-

**Aantal pagina's incl.
 bijlage(n)**
 3

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

nota

Vorbereiding gesprek minister met JA21 lid Eerdmans
 en SGP lid van der Staaij (knelpunten AIVD en MIVD
 uitvoering cyberoperaties)

Inleiding

- Op korte termijn spreekt u afzonderlijk met JA21 fractievoorzitter Joost Eerdmans en SGP fractievoorzitter Kees van der Staaij over de problemen die de AIVD en de MIVD bij de uitoefening van cyberoperaties ervaren als gevolg van de toetsing van de rechtmatigheid van toestemmingsverzoeken van de verantwoordelijke ministers door de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB).
- 5.1.2.f [redacted]
- In de afgelopen periode hebben meerdere gesprekken plaatsgevonden met de TIB en de CTIVD teneinde de problematiek te verkennen en oplossingsrichtingen te bespreken, zowel op diensthoofden niveau als op ministerieel niveau. Het meest recente gesprek op ministerieel niveau vond plaats op 24 november.
- 5.1.2.f [redacted]
- 5. [redacted]
- De intentie is om in de Ministerraad van aanstaande vrijdag aankondiging te doen van de tijdelijke wet. De TIB en CTIVD worden tot aanstaande dinsdag 30 november in de gelegenheid gesteld om in het kader van informele consultatie te reageren op het wetsvoorstel, waarna er diezelfde dag een overleg zal plaatsvinden op ministerieel niveau met beide toezichthouders. De intentie is om het wetsvoorstel nog voor het kerstreces in te dienen bij de Kamer.
- U heeft eerder over dit onderwerp gesproken met respectievelijk D66-leden Kaag en van Ginneken, Groen Links leden Klaver en Bromet, PvdA kamerlid Kathmann en CU leden Segers en Bikker.

Advies

U wordt geadviseerd de ontstane problematiek onder de aandacht van de genoemde leden te brengen en te bezien of het treffen van een wettelijke

(spoed)regeling op steun kan rekenen. Zoals al in eerdere voorbereidingsnota's aangegeven kunt u daarbij putten uit onderstaande (puntsgewijze) uiteenzetting van de problematiek en de daarvoor aangedragen oplossingsrichtingen.

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
26 november 2021

Onze referentie
BS2021

Onderbouwing

Problematiek

De kern van het probleem is dat de AIVD en de MIVD snelheid en zicht verliezen op statelijke actoren met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland of Nederlandse belangen, omdat de AIVD en de MIVD operaties niet tijdig kunnen starten of ononderbroken kunnen voortzetten. Om de risico's voor de nationale veiligheid te mitigeren vragen de meeste nijpende knelpunten om een oplossing op kort termijn.

- De diensten verliezen slagkracht in het digitale domein.
- De uitvoering van cyberoperaties is naar zijn aard onvoorspelbaar. Het einddoel is duidelijk, namelijk zicht krijgen op de intentie van de actor en indien nodig daarop te acteren, maar hoe je deze positie inneemt is vooraf moeilijk te voorspellen.
- De diensten ervaren dat deze inherente onvoorspelbaarheid onvoldoende bij de toetsing wordt meegenomen.
- De mate van detailniveau die bij de toets vooraf wordt gevraagd en de beperkte ruimte die aan de diensten wordt gegeven, verhoudt zich niet goed met de operationele praktijk. Resultaat is dat sommige operaties in het geheel geen doorgang kunnen vinden en het zicht op een aantal actoren sterk is verminderd

Tijdelijke wet

De tijdelijke wet geeft een specifieke op cyberoperaties van de AIVD en MIVD gerichte regeling in aanvulling op en deels in afwijking van enkele bepalingen van de Wiv 2017. De spoedwet heeft betrekking op alle middelen cyber-breed met de beperking dat het hier enkel gaat om inzet tegen landen met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland. De volgende elementen zijn in de tijdelijke wet opgenomen:

- 5.2.1, 5.1.2.i

[Redacted content]

- 5.2.1, 5.1.2.i

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
26 november 2021

Onze referentie
BS2021

5.1.2.i, 5.2.1

U heeft hierover inmiddels (26 november) contact gehad met uw ambtsgenoot van BZK.

Tot slot

Joost Eerdmans en Kees van der Staaij hebben geen zitting in de CIVD en dragen zodoende (nog) geen kennis van de problematiek. Er dient met het oog op geheimhouding terughoudend worden omgegaan met het benoemen van (concrete) voorbeelden.

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Aan: Minister
D.t.v.: SG
Van: DJZ
Afgestemd met: DGB, MIVD
Ter besluitvorming

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken
Dossierhouder
5.1.2.e
juridisch bestuurlijk adviseur
T +31 6 5.1.2.e
@mindef.nl

Datum
3 december 2021

Onze referentie
BS2021026666

Aantal bijlagen
1

**Aantal pagina's incl.
bijlage(n)**

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

nota

BWO Tijdelijke wet onderzoek AIVD en MIVD naar landen
met offensief cyberprogramma

Inleiding

Op vrijdag 3 december vindt een BWO plaats tussen de ministers van BZK en van Defensie over de laatste ontwikkelingen rond de Tijdelijke wet onderzoek AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma. Bij dit overleg zijn tevens aanwezig de SG BZK, de diensthoofden, de Directeur Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW) van BZK, en de Directeur Juridische Zaken (DJZ) van Defensie. In deze nota treft u (per substantief punt) de laatste stand van zaken van de inhoud van de spoedwet, mede naar aanleiding van de ketentest die door de diensten is uitgevoerd.

Besluit

U wordt verzocht gevraagd om akkoord te gaan met:

- een aantal keuzes die in de tijdelijke wet worden gemaakt (dan wel met spoed nog op haalbaarheid worden gezien);
- verzending van de tijdelijke wet aan de voorzitters van de CTIVD en TIB, alsmede de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, ter informele consultatie (formele consultatie volgt later).

Omdat de voorzitter TIB heeft aangegeven enkel te willen reageren op een compleet wetsvoorstel en (bijvoorbeeld) de punten inzake bindend toezicht en beroep nog nader contact eisen met JenV en de RvS, kan verzending pas volgende week plaatsvinden.

Onderbouwing

De tijdelijke wet bevat de hieronder genoemde punten. In de rode cursieve tekst ziet u de punten die expliciet aan u ter akkoord worden voorgelegd, alsmede de overwegingen.

5.2.1, 5.1.2.i

5.2.1, 5.1.2.i

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
3 december 2021

Onze referentie
BS2021026666

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

5.2.1, 5.1.2.f

[Redacted text block]

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
3 december 2021

Onze referentie
BS202102666

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Over de volgende punten in het wetsvoorstel bestaat volledige overeenstemming en is de uitwerking in het wetsvoorstel compleet:

- 5.2.1, 5.1.2.f [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]

[Redacted signature area]

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
3 december 2021

Onze referentie
BS2021026666

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Aan: Minister
Van: DJZ
D.t.v.: SG
Afgestemd met: MIVD, DGB
Ter besluitvorming

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken
Dossierhouder
5.1.2.e
juridisch bestuurlijk adviseur
M +31 6 5.1.2.e
@mindef.nl
www.defensie.nl

nota

Gesprek met voorzitters TIB en CTIVD over Tijdelijke wet onderzoek AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma

Inleiding

Op woensdag 15 december 2021, om 17:15 uur, spreken de minister van BZK en u met de voorzitters (en secretarissen) van de CTIVD en de TIB over de Tijdelijke wet onderzoek AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma (hierna: tijdelijke wet). Op verzoek van de 5.1.2.e vindt het gesprek plaats via Webex. De 5.1.2.e verblijft momenteel in het buitenland. Bij deze Webex zijn verder nog aanwezig SGBZK, SGDef, DGAIVD, DMIVD, DCZW en DJZ.

Datum
14 december 2021

Onze referentie
BS2021027900

Aantal bijlagen
2

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

Besluit

U wordt verzocht, afhankelijk van het verloop van het gesprek, om:

- kennis te nemen van eventuele inhoudelijke opmerkingen van de TIB en CTIVD en aan de voorzitters te verzoeken deze opmerkingen schriftelijk aan CZW (penvoerder) te richten voor verwerking in de tijdelijke wet;
- te verkennen of de voorzitters ruimte zien om de informele consultatie snel af te ronden;
- te verkennen of de TIB en CTIVD bereid zijn om deel te nemen aan een zogeheten "stelseltoets", waarbij aan de hand van proeflasten het lastenproces alsmede de toepassing van bindend toezicht door de CTIVD wordt doorlopen;
- in te stemmen met de in bijlage 1 gevoegde planning scenario 2 (brede internetconsultatie en adviesaanvraag aan de RvS na het kerstreces).

Onderbouwing

Consultatie

De concept tijdelijke wet is op woensdag 8 december 2021 door DCZW verstuurd aan de voorzitters van de TIB en van de CTIVD, ter informele consultatie. Van de TIB en de CTIVD is tot op het moment van schrijven van deze nota geen inhoudelijke reactie vernomen. Bij gebrek aan kennis van de eventuele kritiek van de voorzitters wordt u geadviseerd om in het overleg weg te blijven bij een te inhoudelijke discussie over het wetsvoorstel. Als de TIB en CTIVD inhoudelijke punten opbrengen, kunt u verzoeken om deze punten per mail aan CZW te richten. Zij zullen zich buigen over de verwerking van het commentaar van de voorzitters.

Planning

In bijlage 1 bij deze notitie treft u de meest actuele planning aan, waarbij twee scenario's zijn uitgewerkt:

- Scenario 1 gaat uit van een snelle afronding met een korte gerichte formele consultatie van TIB en CTIVD en een adviesaanvraag aan de RvS nog voor het

kerstreces. De mogelijkheid om deze snelle afronding te realiseren is sterk afhankelijk van de reacties van de toezichthouders en betekent inmiddels dat procesmatig een paar forse shortcuts moeten worden genomen waarvan mogelijk in een later stadium de negatieve gevolgen worden ondervonden.

- Scenario 2 gaat uit van een brede internetconsultatie en adviesaanvraag aan de Raad van State na het kerstreces. Voornaamste voordeel van dit scenario is dat de eerder aangehaalde stelseltoets zorgvuldig kan worden voorbereid en uitgevoerd. Het wetsvoorstel wordt in dit scenario eind februari 2022 ter behandeling aangeboden aan de Tweede Kamer.

Consultatie

- Afhankelijk van hoe het gesprek loopt kunt u aan de voorzitters vragen of zij de ruimte zien om donderdag de formele consultatie te laten starten. In dat geval doet zich de vraag voor of volstaan kan worden met een zeer korte periode van formele consultatie, uitsluitend gericht op de TIB en CTIVD (en de RvS i.v.m. hun beoogde rol als beroepsinstantie binnen het stelsel). Dit komt neer op de planning zoals weergegeven in scenario 1 in bijlage A. Deze gerichte consultatie is kwetsbaar vanwege de benodigde spoed en de beperkte ruimte die wordt gegeven aan consultatie. Als de intentie is om het voorstel nog voor het kerstreces aan de RvS aan te bieden, dan is bovendien de vraag in hoeverre de tijdens de consultatie geuite kritiek nog goed verwerkt kan worden voordat het voorstel uiterlijk aan de RvS dient te worden aangeboden. De RvS zal hier vervolgens in zijn advisering een punt van maken.
- De verwachting is echter dat de voorzitters zullen aangeven dat het wetsvoorstel nog niet klaar is voor formele consultatie, dan wel dat voor formele consultatie een langere periode nodig is dan slechts enkele dagen. Dit leidt tot de planning zoals weergegeven in scenario 2 in bijlage A. Voordeel van deze optie is dat het de zorgvuldigheid van het wetgevingsproces ten goede komt. Er kan meer tijd (enkele weken) worden besteed aan de formele consultatie en deze kan via een internetconsultatie breder worden uitgezet dan enkel bij de voorzitters van de CTIVD en de TIB. Hierbij wordt opgemerkt dat enkele NGO's reeds contact hebben gezocht met de vraag wanneer het wetsvoorstel in internetconsultatie gaat. Ook geeft de extra tijd gelegenheid om maximale zorgvuldigheid te betrachten inzake het wetsvoorstel en geeft deze planning meer ruimte om samen met CTIVD en TIB de stelseltoets uit te voeren.

Stelseltoets

Het idee van een stelseltoets (voorheen: "botsproef") komt voort uit de behoefte om te bezien of het wetsvoorstel 1) de knelpunten in voldoende mate oplost en 2) praktisch uitvoerbaar is. Om dit goed te onderzoeken is medewerking nodig van de TIB en CTIVD. Het voorstel is om aan de hand van enkele proeflasten de gehele lastenketen te doorlopen en te bezien of deze tot een significant andere uitkomst leiden dan thans het geval is.

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
14 december 2021

Onze referentie
BS2021027900

Vervolgens is als onderdeel van de stelseltoets ook van belang hoe, na een door de TIB goedgekeurde last, het bindend toezicht door de CTIVD zal plaatsvinden en praktisch wordt toegepast. De CTIVD heeft al laten weten zeer open te staan voor een dergelijke exercitie. De TIB is hierin tot op heden veel terughoudender.

DE DIRECTEUR JURIDISCHE ZAKEN

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
14 december 2021

Onze referentie
BS2021027900

Bijlage A: Planning Tijdelijke wet (versie 14 december 13.52 uur)**Scenario 1 – snelle afronding gerichte formele consultatie met CTIVD/TIB**

Bespreking wetsvoorstel Ministers, SG's, diensthoofden, dCZW en dJZ met TIB en CTIVD	15 december? (is nog niet bekend of TIB hiermee akkoord gaat. Per webex op verzoek van 5.1.2.e)
Nieuwe versie communicatieplan bespreken met minister BZK	15 december
RvS afdeling advisering brieven over strekking wetsvoorstel	14 december
Formele consultatie inclusief adviesaanvraag CTIVD en TIB	Start uiterlijk 16/12 om 17/12 in MR mandaat te vragen om na verwerken consultatieopbrengst en afstemming meest betrokken departementen aan RvS aan te bieden nog voor de kerst. Einde ma 20 dec.
Agendering tijdelijke wet MR (vragen mandaat verzending RvS) bij AZ. Consultatieversie moet worden meegestuurd. Concept conclusies: - De ministers van BZK en DEF machtigen om in overeenstemming met de ministers van AZ en JenV het concept wetsvoorstel aan te passen naar aanleiding van de consultatie bij de TIB en CTIVD; - De ministers van BZK en DEF machtigen om het aangepaste wetsvoorstel aan te bieden aan de Raad van State; - [indien van toepassing] in te stemmen met aanvraag spoedadvies Raad van State (dit vergt apart besluit). - Wetsvoorstel komt (onafhankelijk van het dictum) terug in de MR voor aanbidding TK	15 december 12.00 uur**
Informatiesessie geïnteresseerde CBJ leden *	16 december
MR behandeling vragen mandaat verzending adviesaanvraag RvS	17 december
Einde formele consultatie	20 december
Verwerking consultatie en afstemming vier betrokken departementen	21-23 december
Adviesaanvraag Raad van State via het KvdK	24 december***
Ketentest toezichtstelsel: diensten – CTIVD - TIB	Eerste helft januari 2022
Advies Raad van State	Eerste helft januari 2022
Verwerking advies Raad van State + opstellen nader rapport aan de Koning	Tweede helft januari 2022
Aanbidding nader rapport MR	Tweede helft januari 2022
Indiening Tweede Kamer	Begin Februari 2022

*Dit betekent dat consultatie waarschijnlijk nog niet is verwerkt.

**** Agendering moet plaatsvinden voorafgaand aan gesprek met TIB/CTIVD**

***** in principe is de uiterste aanleverdatum bij KvdK 21 december 12.00 uur behoudens 'zeer spoedeisende gevallen'**

Scenario 2 – brede internetconsultatie

<i>Wetsvoorstel aan TIB en CTIVD verzonden</i>	<i>8 december</i>
<i>Bespreking wetsvoorstel Ministers, SG's, diensthoofden, dCZW en dJZ met TIB en CTIVD</i>	<i>15 december? (is nog niet bekend of TIB hiermee akkoord gaat. Moet per webex omdat 5.1.2.e van 9-20 december op vakantie is en dus niet fysiek kan deelnemen)</i>
<i>Nieuwe versie communicatieplan bespreken met minister BZK</i>	<i>15 december</i>
<i>RvS afdeling advisering brieven over strekking wetsvoorstel</i>	<i>14 december</i>
<i>Formele brede internetconsultatie inclusief adviesaanvraag CTIVD en TIB</i>	<i>Start woe 22 dec. (op voorwaarde dat dan voldoende draagvlak is gevonden bij TIB en CTIVD)</i>
<i>Einde brede formele internetconsultatie</i>	<i>7 januari 2022</i>
<i>Verwerking consultatie, CBJ en aanleveren voor MR</i>	<i>10-14 januari 2022</i>
<i>Ketentest toezichtstelsel: diensten – CTIVD - TIB</i>	<i>10-14 januari 2022</i>
<i>MR behandeling voor verzending adviesaanvraag RvS</i>	<i>21 januari 2022</i>
<i>Adviesaanvraag Raad van State via het KvdK</i>	<i>21 januari 2022</i>
<i>Advies Raad van State</i>	<i>Eerste week februari 2022</i>
<i>Verwerking advies Raad van State + opstellen nader rapport aan de Koning</i>	<i>Tweede week februari 2022</i>
<i>Aanbieding nader rapport MR</i>	<i>Derde week februari 2022</i>
<i>Indiening Tweede Kamer</i>	<i>Eind februari 2022</i>

Ministerie van Defensie

Aan: de leden van de stuurgroep
Van: DJZ
Afgestemd met: DEF/DGB, MIVD, BZK/CZW/OIV, AIVD
Ter besluitvorming

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken
Dossierhouder
5.1.2.e
juridisch bestuurlijk adviseur
M +31 6 5.1.2.e
@mindef.nl
www.defensie.nl

Datum
19 januari 2022
Onze referentie
BS2022001157

Aantal bijlagen
1

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

nota

Inleiding

Er is de afgelopen maanden gewerkt aan een tijdelijke wet om de slagkracht van de diensten in het digitale domein te herstellen. Het conceptwetsvoorstel is op 8 december jl. met de TIB en de CTIVD gedeeld ter informele consultatie. Met deze nota informeren wij u over de voorlopige uitkomsten van de informele consultatie en de mogelijke vervolgstappen, mede in het licht van de recent verschenen (concept) externe juridische analyse.

Besluit

Instemmen met:

- het aanpassen van het conceptwetsvoorstel naar aanleiding van de gesprekken met de TIB en de CTIVD, overeenkomstig de in bijlage gevoegde appreciatie;
- het door de diensten uit laten voeren van een ketentest op het nieuwe conceptwetsvoorstel om te bepalen of de wet uitvoerbaar is en de operationele knelpunten wegneemt;
- het door CZW en DJZ, in afstemming met de diensten, uit laten werken van een alternatief scenario als de uitkomsten van de ketentest negatief zijn.
- het door CZW en DJZ versneld uitwerken van de hoofdlijnennotitie waarin de contouren van het bredere wetsvoorstel naar aanleiding van het ECW-rapport worden geschetst, inclusief de invulling van het toezichtstelsel.

Onderbouwing

Uitkomsten gesprekken TIB en CTIVD

Op 15 december jl. hebben de toenmalige ministers van BZK en Defensie over het conceptwetsvoorstel gesproken met de voorzitters van de TIB en de CTIVD. Vervolgens hebben er verschillende sessies met de secretarissen van de TIB en de CTIVD, CZW, DJZ en beide diensten plaatsgevonden.

Zowel de TIB als de CTIVD zijn van mening dat de wet op een aantal onderdelen moet worden verduidelijkt, bijvoorbeeld waar het reikwijdte van het wetsvoorstel betreft.

5.2.1, 5.1.2.i

[Redacted content]

5.2.1, 5.1.2.I

Bestuursstaf
Directie Juridische Zaken

Datum
19 januari 2022

Onze referentie
BS20220

In bijlage I treft u de punten van de TIB en de CTIVD per wetsartikel en de appreciatie van BZK en Defensie op die punten.

Appreciatie externe analyse recente (relevante) EU- en EHRM jurisprudentie
Buiten reikwijdte

Hoofddijnennotitie

5.1.2.I

Ministerie van Defensie

GEDERUBICEERD

Docnr. 20

Aan: Minister
Door tussenkomst van: SG
Van: DJZ
Afgestemd met: MIVD, DGB
Ter besluitvorming

Gezien, stuk is al door naar de minister

KD: Ambtelijke leiding
Directie Juridische Zaken

Locatie
Den Haag - Plein-
Kalvermarkt
Kalvermarkt 32
's-Gravenhage

Postadres
Postbus 20701
2500 ES 'S-GRAVENHAGE
MPC 58B

Dossierhouder
Mr. 5.1.2.e
Juridisch bestuurlijk adviseur

M +31 6 5.1.2.e
@mindef.nl

www.defensie.nl

Datum
8 februari 2022

Aantal bijlagen
1

Onze referentie
BS2022002886

Aantal pagina's incl.
bijlage(n)

Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.

nota

Aanpassing conceptwetsvoorstel inzake onderzoek naar landen met een offensief cyberprogramma na overleg met CTIVD en TIB

Inleiding

In het kader van de informele consultatie is het ontwerp-wetsvoorstel *Tijdelijke wet onderzoek AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma* tussen 22 december en 19 januari in een drietal sessies uitvoerig besproken met de CTIVD en de TIB. De CTIVD heeft desgevraagd (anders dan de TIB) ook een schriftelijke reactie gegeven op het ontwerp-wetsvoorstel. Deze is ter informatie gevoegd als bijlage 1.

Naar aanleiding van deze gesprekken wordt het wetsvoorstel thans aangepast. De verwachting is dat deze week een aangepast wetsvoorstel gereed is om aan de CTIVD en de TIB aan te bieden met daarbij de formele uitnodiging om op 17 en 21 februari een gezamenlijke ketentest uit te voeren. Na een succesvolle ketentest zal het conceptwetsvoorstel aan u en de minister van BZK ter akkoord voor formele consultatie worden aangeboden. Het is nog niet duidelijk of de TIB bereid is deel te nemen aan de ketentest. Om een effectieve ketentest te kunnen uitvoeren is deelname van zowel de TIB als de CTIVD zeer wenselijk.

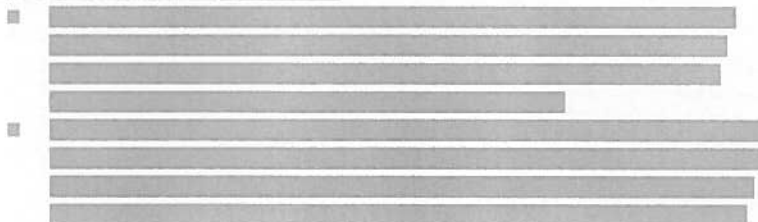
Besluit

U wordt verzocht (1) kennis te nemen van de belangrijkste aanpassingen die thans worden verwerkt in het wetsvoorstel en (2) akkoord te gaan met verzending aan de CTIVD en TIB.

Onderbouwing

Naar aanleiding van de reactie van CTIVD en TIB is het wetsvoorstel op een aantal punten gewijzigd. Veel wijzigingen resulteren in aanscherpingen in de Memorie van Toelichting (MvT). Op een aantal punten wordt het ontwerp-wetsvoorstel ook inhoudelijke wijzigingen zijn de volgende:

- 5.2.1, 5.1.2.1

GEDERUBICEERD

5.1.2.1.5.2.1

KD:Ambtelijke leiding
Directie Juridische Zaken

Datum
8 februari 2022

5.1.2.i, 5.2.1

KD: Ambtelijke leiding
Directie Juridische ZakenDatum
8 februari 2022**Toelichting**

Met bovenstaande punten is grotendeels tegemoetgekomen aan de door de CTIVD en de TIB gesignaleerde knelpunten of verbeterpunten.

5.1.2.i, 5.2.1

[Redacted text block]

In een enkel geval hebben de gesprekken met de TIB en CTIVD samen geleid tot een aanpassing die daarna enkel in overleg met de CTIVD tot stand gekomen is.

5.1.2.i, 5.2.1

[Redacted text block]

Politieke context

Door de Kamer wordt veel belang gehecht aan de mening van de CTIVD en de TIB. De verwachting is dat het wetsvoorstel minimaal de steun van de CTIVD nodig heeft en idealiter ook de steun van de TIB. Met de doorgevoerde

aanpassingen is de verwachting dat het wetsvoorstel zal kunnen rekenen op de steun van de CTIVD en dat dit ook zal blijken uit de formele zienswijze van de CTIVD. 5.1.2.i, 5.2.1 .

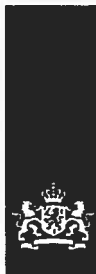
KD: Ambtelijke leiding
Directie Juridische Zaken

Datum
8 februari 2022

Directeur Juridische Zaken

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Aan: Minister
Door tussenkomst van: SG
Van: DJZ
Afgestemd met: MIVD
Ter besluitvorming

Locatie
Den Haag - Plein-
Kalvermarktc.
Kalvermarkt 32
's-Gravenhage

Postadres
Postbus 20701
2500 ES 'S-GRAVENHAGE
MPC 58B

Dossierhouder
[REDACTED] 512e
Juridisch bestuurlijk adviseur
M + [REDACTED] 512e
[REDACTED]@mindef.nl
www.defensie.nl

Datum
28 maart 2022

Aantal bijlagen
2

Onze referentie
2022007702

Aantal pagina's incl. bijlage(n)

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

Beknopte voorbereiding gesprek toezichthouders

Op 29 maart spreekt u met de voorzitters van de CTIVD en TIB over de TW landen met offensieve cyberprogramma's. Naast de voorzitters zullen de secretariaten van de CITVD (5.1.2.e) en TIB (5.1.2.e), de directeur CZW en directeur DJZ aanwezig zijn. Deze nota (opgesteld in samenwerking met BZK) strekt ter voorbereiding op het gesprek.

De belangrijkste inhoudelijke punten van het wetsvoorstel zijn:

- 5.2.1, 5.1.2.i

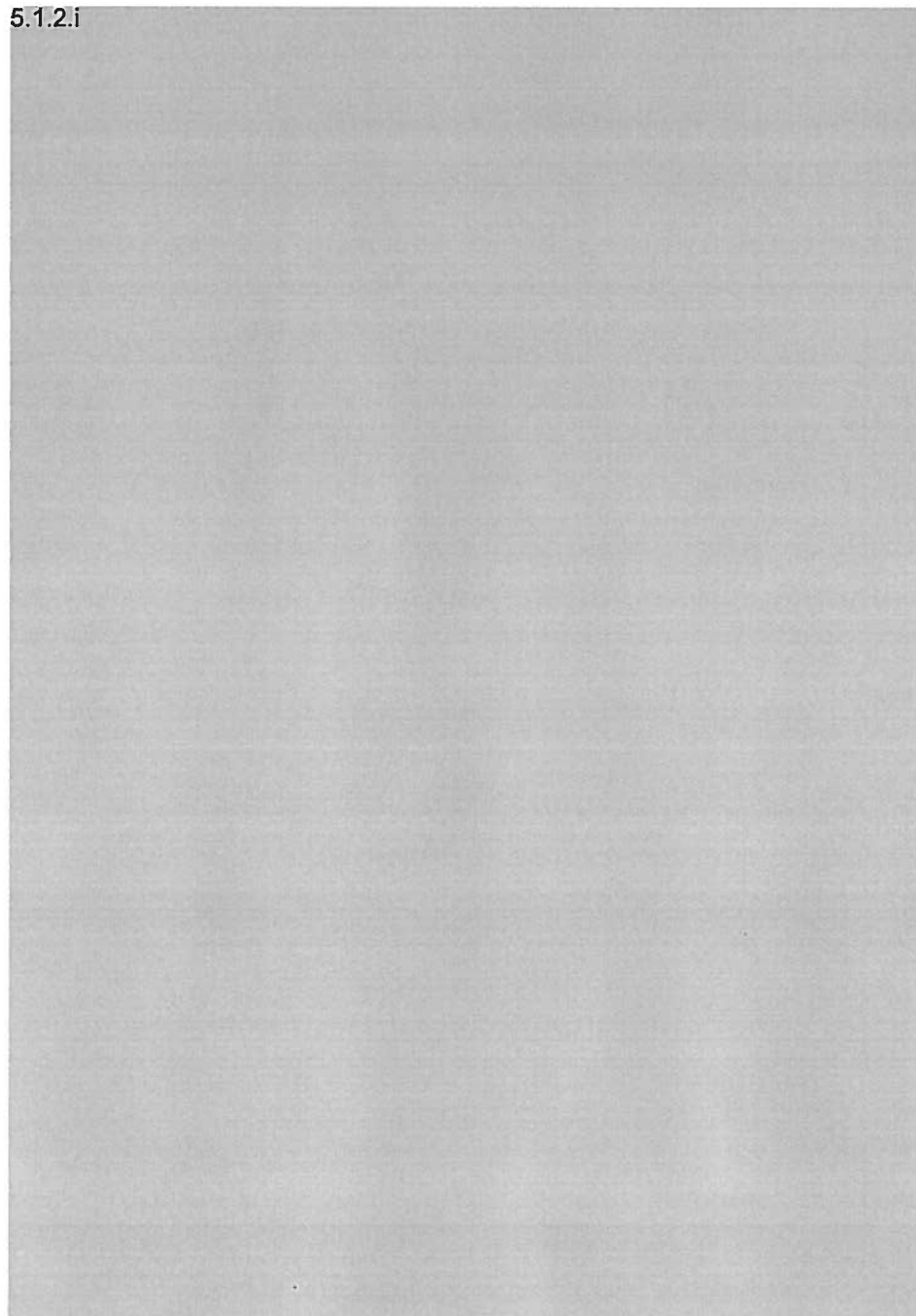
De afgelopen weken is er over de TW op ambtelijk niveau op verschillende tijdstippen contact geweest met de CITVD en de TIB. Het laatste contact dateert van hedenochtend (28/3). De rode lijn uit deze contacten luidt als volgt.

1. 5.12J

5.1.2.i

KD:Ambtelijke leiding
Directie Juridische Zaken

Datum
28 maart 2022

Directeur Juridische Zaken

[digitaal akkoord]

5.1.2.e

Bijlage 4: tijdpad TW**1. Uitgewerkt schema tot consultatie**

De eerstvolgende stap in het wetgevingsproces, is het moment waarop het voorstel in consultatie gaat. Uitgaande van de wens van de minBZK en minDef te streven de TW op 1/7 in werking te laten gaan, betekent dit dat voor de komende twee weken i.i.g. de volgende acties op de rol staan:

- Ma 21/3 – Do 24/3 De werkgroep verwerkt waar mogelijk alle opmerkingen, identificeert beslispunten voor de STG en SGs. CZW voert regie over verwerken teksten in wetsvoorstel alsmede eventueel schaven aan wetsteksten. Diensten leveren waar nodig teksten voor MvT. Aandachtspunten bespreken met leden van de STG en SGs. En waar nodig voorleggen aan ministers.
- Brieven aan maatschappelijke actoren voor consultatie gereedmaken (CZW en JZ).
- Di 23/3: Melding in ICV van vervolgstappen en uitkomsten (door AIVD).
- Woe 24/3: AZ en JenV worden geïnformeerd over melding in MR van Vr 24/3 (door JZ). Melding is niet strikt noodzakelijk maar wel door ministers als politiek wenselijk bestempeld en als zodanig afgesproken. Behoeft geen verdere formaliteit. Wel aandacht voor openbare gedeelte. MP is dan niet aanwezig. AZ regelt dat hij wordt geïnformeerd. Moeten ministers op worden gewezen.
- Start politieke sondering draagvlak (zie agendapunt)
- Vr 25/3 Melding in MR
- Ma 28/3: Na aanpassingen door CZW en JZ via lijn SGs naar Ministers voor finaal akkoord. Ook wordt conform wens minister Defensie voorzien in een gesprek tussen ministers en toezichthouders (actie JZ). Dit mede met het oog finale toets standpunt toezichthouders en eventuele implicaties daarvan op consultatietraject alsmede afspraak met toezichthouders.
- Di 29/3: Verwerken opmerkingen ministers. Maatschappelijke actoren berichten.
- vr 1/4: Na signaal ministers van akkoord het online zetten van de consultatietekst alsmede het verzenden van brieven aan relevante bekende actoren (door CZW).
- Week daarop: Q+A moment pers en maatschappelijke actoren (komende week in concept uit te werken door WG)

2. Schema totale wetgevingsproces.

Hierbij de oude planning tijdelijke wet die uitging van formele consultatie per vrijdag 25 maart. Dat wordt nu waarschijnlijk woensdag 30 maart.

De formele consultatie stond van vrijdag 25 maart tot maandag 4 april (*10 dagen, waarvan 5 werkdagen*). Dat wordt: vrijdag 1/4 tot maandag 11 april (*11 dagen, waarvan 8 werkdagen*).

Schema totaal:

De voorziene volgende stappen zien er als volgt uit.

Processtap	Planning	Beslispunten
Ketentest	17 - 18 maart	
Gesprek tussen ministers en toezichthouders	P.m.	Datum wordt gezocht
Resultaten ketentest verwerken	21 - 25 maart	Alleen realistisch zonder fundamentele wijzigingen
Wv lijn in voor akkoord ministers	25 maart	
MR	25 maart	Alleen melden
WKB-toets	25 maart - 7 april	Afstemmen met JenV
Wetsvoorstel in (internet)consultatie	1 april - 11 april	We kiezen voor ruime week ivm speed. Brede consultatie. Alsmede briefing voor maatschappelijke organisaties
Aanpassen wetsvoorstel n.a.v. consultatie	11 - 12 april	
Wv lijn in voor akkoord ministers aanbieding CBJ en MR ivm spoedadvies RvS	12 april	
Extra CBJ	Week van 12 april	
MR	22 april	Aanleveren 20 april
Meireces TK	22 april - 9 mei	
Spoedadvies RvS	25 april - 6 mei	Brief en contact MinBZK met vv RvS
Opstellen nader rapport	9 mei - 13 mei	NB Bij zwaar dictum opnieuw naar MR
MR	20 mei	Aanleveren 18 mei
Indiening TK via KvdK	23 mei	Afstemming KvdK; sondering noodzakelijk
Indiening EK	PM	Sondering noodzakelijk
Staatsblad	1 juli	Evt 15 juli of 1 augustus
Reces TK	8 juli - 5 september	
Reces EK	13 juli - 12 september 2022	

Inleiding

Vandaag neemt u van 17:30 – 19:00 uur deel aan een ambtelijk overleg over de tijdelijke wet onderzoek AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma. Aanwezig zullen zijn de SG BZK, SG Defensie, D-CZW, DJZ, DG AIVD en u. Onderstaand treft u ter voorbereiding op dit overleg de belangrijkste opletpunten, de kern van het voorliggende wetsvoorstel en de planning op hoofdlijnen.

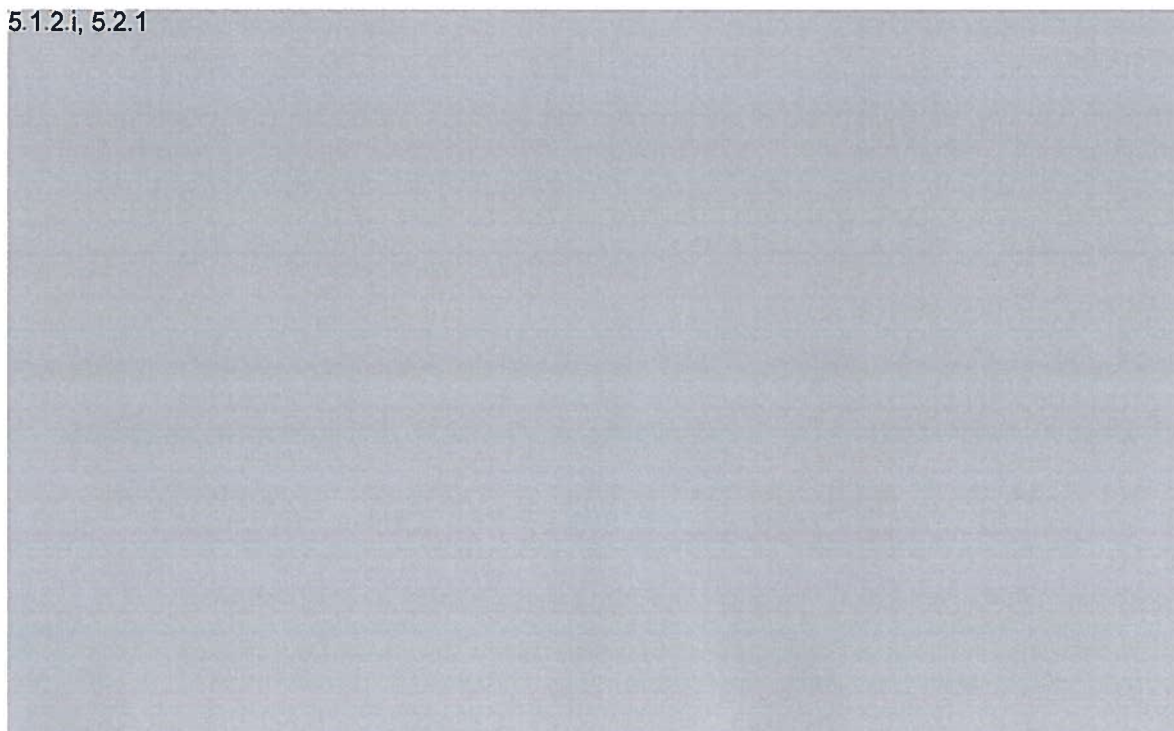
Belangrijkste opletpunten

- Er is gekozen voor een brede variant van het wetsvoorstel, 5.1.2.i, 5.2.1

Kern wetsvoorstel

5.1.2.i, 5.2.1

5.1.2.i, 5.2.1

Planning

Hoogambtelijk beslisoverleg BZK/DEF	2 december
Bespreking wetsvoorstel met ministers	3 december
Verzending wetsvoorstel (met mogelijk PM in MvT bij artikel over beroep) aan CTIVD en TIB	3 december
Overleg afdeling bestuursrechtspraak RvS over rol bij beroep	6 december (tbc)
Bespreking wetsvoorstel diensthoofden, dCZW en DJZ met TIB en CTIVD	Week van 6 december
Bespreking wetsvoorstel ministers met CTIVD en TIB	Week van 6 december
Consultatie inclusief adviesaanvraag CTIVD en TIB	Medio week van 6 december
BBQ	9 december
Verzending stukken CBJ	9 december
Aankondiging in MR: volgende week CBJ	10 december
Bespreking of schriftelijke ronde CBJ (RVI ter info)	14 december
Aanleveren wetsvoorstel bij AZ	15 december 12:00 uur
MR behandeling adviesaanvraag Raad van State	17 december
Advies Raad van State	Eerste helft januari
Verwerking advies Raad van State + opstellen nader rapport aan de Koning	Eerste helft januari
Aanbieding nader rapport MR (i.v.m. demissionaire status)	Tweede helft januari
Indiening Tweede Kamer	Tweede helft januari

Ministerie van Defensie

Ministerie van Defensie

Contact

Van Alkemadeaan 786
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Steller

BO

Datum

15-12-2021

Pagina

1 van 1

Annotatie

Omschrijving	Annotatie gesprek ministers inzake informele consultatie toezichthouders tijdelijke wet
Vergaderdatum en -tijd	Woensdag 15 december 17:15 uur

Aanleiding

- Woensdag 15 december om 17:15 uur neemt u deel aan een overleg tussen de minister van Defensie, de minister van BZK en de voorzitters van de TIB en de CTIVD. DG AIVD, DJZ en D-CZW zijn ook aanwezig.
- Op woensdag 8 december is de conceptversie (inclusief bindend toezicht) van de tijdelijke wettelijke regeling naar de TIB en de CTIVD gestuurd voor een informele consultatie.
- In dit overleg wordt een eerste reactie van de toezichthouders op het wetsvoorstel gevraagd en het vervolgproces besproken.

Kern

Drie punten zijn van belang:

1. Er zijn twee scenario's als het gaat om de planning. Scenario 1 ziet kort gezegd op een snelle afronding met een korte gerichte formele consultatie van de TIB en de CTIVD. Scenario 2 ziet op een brede internetconsultatie en adviesaanvraag aan de Raad van State voor het kerstreces. **Voorkeur heeft scenario twee zodat de "botsproef" zorgvuldig kan worden voorbereid en uitgevoerd. Snelheid is belangrijk, maar mag er niet toe leiden dat we nu te onzorgvuldig zijn en uitvoeringsrisico's over het hoofd zien.** Enkele NGO's hebben reeds contact gezocht met de vraag wanneer het wetsvoorstel in internetconsultatie gaat. Wetsvoorstel wordt dan **eind februari 2022** ingediend bij de Kamer.
2. **Zo snel mogelijk starten met de formele consultatie.** Het is daarom van belang dat de TIB en de CTIVD hun commentaar zo snel mogelijk schriftelijk met ons delen zodat dat al verwerkt kan worden voordat de formele consultatie start.
3. Het is goed om morgen op hoofdlijnen van de voorzitters te horen wat ze van het stuk vinden. Mochten de voorzitters verder inhoudelijk in willen gaan op het wetsvoorstel dan kunt u zeggen dat ze hun commentaar schriftelijk kunnen delen met CZW.

Achtergrond

In de bijlage vindt u

- De annotatie die aan de minister van BZK is meegegeven ter voorbereiding op het overleg met in de bijlage twee scenario's voor de planning.
- Het conceptwetsvoorstel (inclusief de onepager met de hoofdlijnen).

[REDACTED]

From: [REDACTED]
Sent: maandag 31 januari 2022 21:05
To: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Subject: Stukken voor overleg SG DEF en SG BZK
Attachments: Bijlage 4.1. - Voorstel vervolgtraject tijdelijke wet en externe analyse - versie voor aanbidding aan SGs.docx; Agenda SG overleg dd 1 februari 2022 definitief.docx; Bijlage 4.2. - Planning.docx; Bijlage 2.1. - Nota opbrengst sessies met CTIVD en TIB inzake Tijdelijke wet - versie voor SG overleg.docx; Bijlage 2.2. Schriftelijke inbreng CTIVD inzake Tijdelijke wet.pdf; Bijlage 3.1. - Advies inrichting stelsel van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (002).pdf; Bijlage 3.2. - Appreciatie rapportage externe analyse.docx

Ha 5.1.2.e

Zie gevoegd de stukken ter voorbereiding op het overleg tussen SG BZK en SG Defensie morgenochtend. De stukken zijn grotendeels gelijk aan de stukken die op de agenda van de stuurgroep stonden afgelopen vrijdag. De SG'en wordt gevraagd akkoord te gaan met het aanpassen van het wetsvoorstel naar aanleiding van de gesprekken met de TIB en de CTIVD (conform besproken in de stuurgroep vrijdag).

Een aantal punten zijn van belang:

5.1.2.i, 5.2.1

[REDACTED]

- Planning is dat het aangepaste wetsvoorstel na akkoord van de ministers op 7 februari (volgende week) naar de TIB en de CTIVD wordt gestuurd. Ketentest is voorzien op 15-17 februari (CTIVD heeft laten weten een week voorbereidingstijd nodig te hebben). Je kunt (nogmaals) de noodzaak van de deelname van de TIB aan de ketentest onderstrepen en zeggen dat de uitkomst van de ketentest alleen 'positief' is als de wet de problemen oplost en uitvoerbaar is.

Buiten reikwijdte

[REDACTED]

Fijne avond!

Groeten,
5.1.2.e

Aan: SGBZK en SGDef
Via: De Stuurgroep wijziging Wiv2017

Contactpersoon

Datum
26 januari 2022

Kenmerk

notitie

Vervolgtraject ontwerp-wetsvoorstel en externe analyse

Afschrift aan

Inleiding

De afgelopen maanden is gewerkt aan een ontwerp-wetsvoorstel voor een *Tijdelijke wet onderzoek AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma*. Daarmee wordt beoogd om de slagkracht van de diensten in het digitale domein te herstellen. Tussen 22 december en 19 januari heeft een drietal sessies plaatsgevonden met de secretarissen van de CTIVD en de TIB, waarin het ontwerp-wetsvoorstel in gezamenlijkheid is besproken. In een separate nota bent u geïnformeerd over de opbrengst van deze sessies en de voorgestelde aanpassingen aan het ontwerp-wetsvoorstel.

Hoewel de totstandkoming van het ontwerp-wetsvoorstel los staat van de wijziging van de Wiv 2017 ingevolge het rapport van de ECW, kleurt dit mogelijk wel de achtergrond. Het traject van de wijziging van de Wiv 2017 heeft geleid tot een aantal aangenomen – deels tegenstrijdige – Kamermoties over het stelsel van toetsing en toezicht alsmede de toezegging om eerst aan de hand van een hoofdlijnennotitie met de Kamer in gesprek te gaan voordat een voorstel tot wijziging van de Wiv2017 wordt ingediend. Ook door de Directie CZW van het ministerie van BZK een (thans nog interne) analyse opgesteld van de meest recente Europese jurisprudentie in relatie tot de huidige Wiv 2017 en is op 21 januari een externe analyse van de meest recente Europese jurisprudentie in relatie tot een toekomstbestendig stelsel van toetsing en toezicht aan BZK aangeboden. Deze analyse, alsmede een appreciatie daarvan door CZW, is separaat bijgevoegd.

In deze nota wordt ingegaan op de mogelijke vervolgstappen richting a) de voorzitters van de CTIVD en TIB en b) richting het Parlement.

Besluit

U wordt gevraagd om akkoord te gaan met het per direct aanbieden van de externe analyse aan de voorzitters van de CTIVD en de TIB met het verzoek om hierover op korte termijn in gesprek te treden met DCZW en DJZ.

Voorts wordt u gevraagd om de betrokken bewindslieden als volgt te adviseren:

Inzake de externe analyse jurisprudentie EHRM :

- Het op korte termijn aanbieden van de externe analyse (alsmede de analyse van CZW) aan het Parlement (N.B. Deze nota geeft enkele mogelijkheden voor de bijbehorende aanbiedingsbrief)

Inzake het ontwerp-wetsvoorstel:

- Het aanpassen van het ontwerp-wetsvoorstel naar aanleiding van de gesprekken met de TIB en de CTIVD, overeenkomstig de in separate nota gevoegde appreciatie;
- Het door de diensten laten uitvoeren van een ketentest op het aangepaste ontwerp-wetsvoorstel om te bepalen of de wet uitvoerbaar is en de operationele knelpunten wegneemt. Deelname van zowel de TIB als de CTIVD is noodzakelijk voor een effectieve ketentest. Na een succesvolle ketentest kan het wetsvoorstel worden aangeboden aan de voorzitters ter formele consultatie.

Vervolgstappen richting voorzitters CTIVD en TIB

Inzake de externe analyse jurisprudentie EHRM
Buiten reikwijdte

Inzake het ontwerp-wetsvoorstel

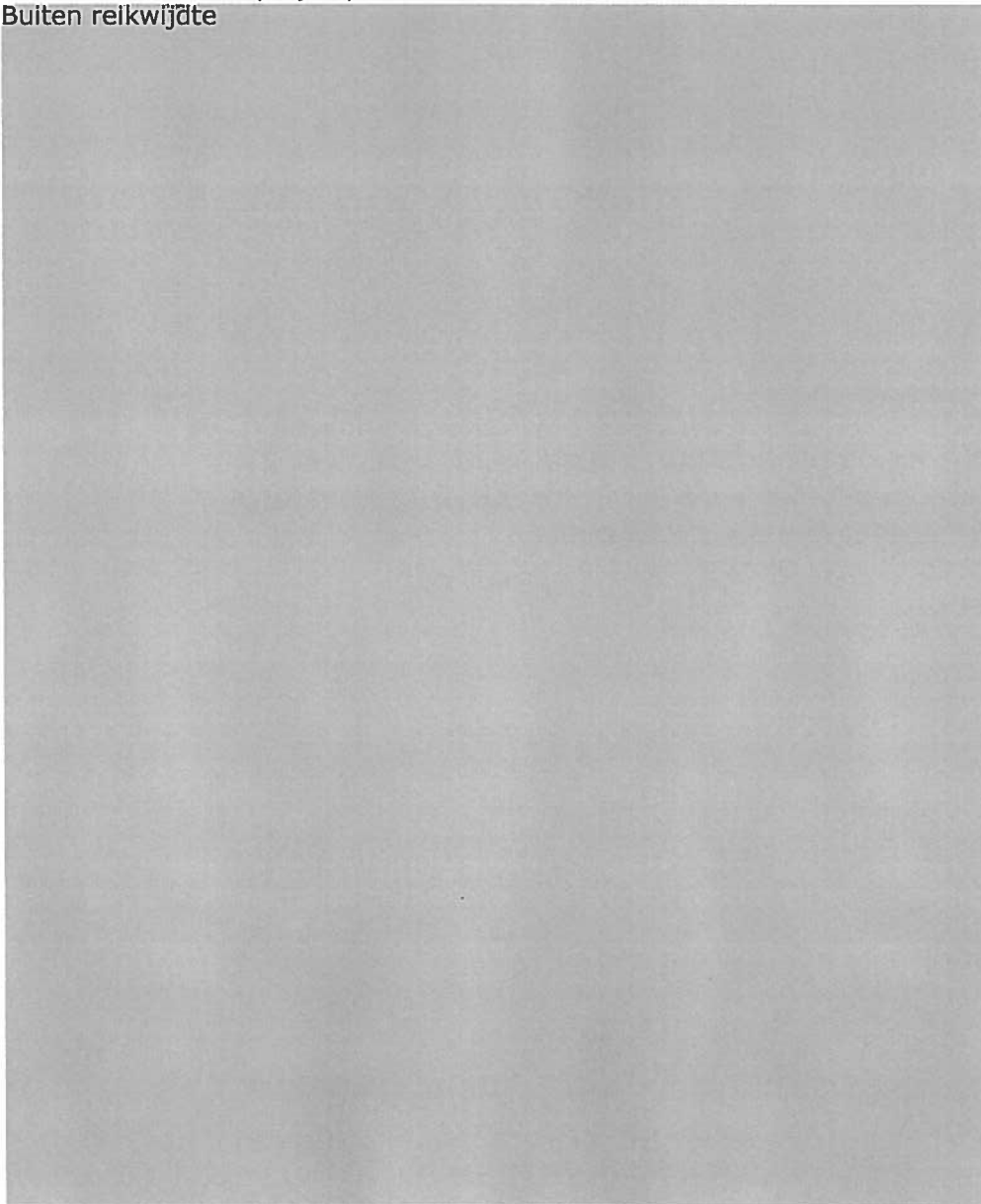
Het ontwerp-wetsvoorstel ziet op een specifieke tijdelijke wet die is ontworpen om de diensten in staat te stellen de voor de nationale veiligheid benodigde onderzoeken naar landen met een offensief cyberprogramma te kunnen verrichten. In de wet zijn een aantal keuzes gemaakt t.a.v. toezicht die recht doen aan een dynamische vorm van toezicht dat nodig is in deze cyberoperaties. De keuzes die in het kader van dit ontwerp-wetsvoorstel zijn gemaakt, staan los van de analyses die zijn gedaan t.b.v. de brede wetswijziging, hoewel bepaalde elementen van de analyses natuurlijk terug kunnen komen in de dialoog met de toezichthouders. Voorgesteld wordt om op basis van de opbrengst van de drie sessies met de secretarissen van de CTIVD en de TIB (alsmede de schriftelijke inbreng van de

CTIVD) te komen tot een aangepast ontwerp-wetsvoorstel, waarover na overleg tussen de SG BZK en SG Def (1 februari) in een BWO tussen minBZK en MinDef (8 februari) definitieve besluitvorming zal plaatsvinden. Het aangepaste ontwerp-wetsvoorstel zal worden aangeboden aan CTIVD en TIB met het oog op de uitvoering van een gezamenlijke ketentoets (uiterlijk 2 weken na aanbidding). Daarbij dient opgemerkt te worden dat de TIB tot op heden nog geen medewerking aan de ketentest heeft toegezegd. Indien uit de ketentoets blijkt dat het ontwerp-wetsvoorstel uitvoerbaar is en de knelpunten in voldoende mate adresseert, zal dit aan de CTIVD en TIB worden aangeboden ter formele consultatie.

Datum
26 januari 2022
Kenmerk

Vervolgstappen richting Parlement

Inzake de externe analyse jurisprudentie EHRM
Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Datum
26 januari 2022
Kenmerk

Inzake het ontwerp-wetsvoorstel

Voorgesteld wordt om het ontwerp-wetsvoorstel, na (succesvolle) afronding van de ketentoets en de formele consultatiefase en de adviesaanvraag aan de Raad van State, in te dienen bij de Tweede Kamer. Hierbij is van belang dat de interne en externe analyse voordien naar de Kamer zijn gestuurd.

Integraal tijdspad tijdelijke wet

(In blauw: externe gebeurtenissen die niet direct te maken hebben met tijdelijke wet, maar mogelijk invloed kunnen hebben)

Bespreking conclusies informele consultatiefase tussen SGBZK en SG Def	1 februari
Individueel kennismakingsgesprek minBZK met vz. TIB	1 februari
Verzending interne en externe analyse door DCZW aan voorzitters TIB en CTIVD met uitnodiging om hierover begin week van 7 februari overleg te hebben met DCZW en DJZ.	2 februari
Nota over opbrengst informele consultatiefase met aangepast wetsvoorstel ter akkoord in weekendtassen MinBZK en MinDef	4 februari
Indien ministers akkoord: verzending aangepaste wetsvoorstel met oplegbrief aan voorzitters CTIVD en TIB (ook uitnodiging voor ketentest, met verzoek om reactie voorafgaand aan overleg)	7 februari
Overleg DCZW en DJZ met voorzitters TIB en CTIVD over verzending externe analyse aan Kamer (N.B. voorstel om in aanbiedingsbrief aan Parlement denkrichting over toetsing en toezicht mee te geven)	(N.B. Moet nog gepland worden) Eerste helft week van 7 februari
Verzending interne en externe analyse Europese jurisprudentie aan Parlement met oplegbrief over vervolgtraject	Tweede helft week van 7 februari
BWO MinBZK en MinDef: voorbereiding gesprek met toezichthouders over aangepast wetsvoorstel	8 februari
Verzending CTIVD-rapport inzake automated OSINT aan het Parlement	8 februari
Gesprek minDef en minBZK met vz. TIB en CTIVD: start uitvoeringstoets	n.t.b. (uiterlijk 15 februari)
Ketentoets (uitvoeringstoets) met TIB en CTIVD	15-17 februari (CTIVD heeft aangegeven één week nodig te hebben om zich voor te bereiden op ketentoets na ontvangen van nieuwe tekst. Let op aub: nog geen toezegging dat de TIB daaraan wil meewerken)
Mandaat vragen in MR voor start formele consultatie	n.t.b.
Rapportage uitkomst ketentoets	22 februari
Verzending CTIVD-rapport inzake OOG-kabel aan het Parlement	Week van 14 maart (N.B. Moet dit naar voren gehaald worden? B.v. omdat wetsvoorstel volgens planning 4 maart in

	<i>formele consultatie gaat en daarmee breder bekend is?)</i>
<i>Einde informele consultatie</i>	<i>Indien succesvolle afronding ketentoets: 23 februari</i>
<i>Aanleveren stukken voor MR (vragen mandaat formele consultatie)</i>	<i>25 februari</i>
<i>Mandaat vragen in MR voor start formele consultatie</i>	<i>4 maart</i>
<i>Formele consultatie tijdelijke wet: internetconsultatie</i>	<i>4 t/m 25 maart</i>
<i>Verwerking consultatie, check actualiteit stelseltoets, CBJ en aanleveren voor MR</i>	<i>28 maart t/m 6 april (8 april aanleveren voor MR 15 april)</i>
<i>MR behandeling voor verzending (spoed)adviesaanvraag RvS</i>	<i>15 april</i>
<i>Adviesaanvraag tijdelijk wet aan Raad van State via het KvdK</i>	<i>18 april</i>
<i>Advies Raad van State tijdelijke wet</i>	<i>n.t.b.</i>
<i>Verwerking advies Raad van State tijdelijke wet + opstellen nader rapport aan de Koning</i>	<i>n.t.b.</i>
<i>Aanbieding nader rapport tijdelijke wet MR</i>	<i>n.t.b.</i>
<i>Indiening tijdelijke wet Tweede Kamer</i>	<i>n.t.b.</i>
<i>Inwerkingtredingswet conventie 108+</i>	<i>n.t.b.</i>
<i>Hoofdlijnennotitie Wijziging wiv2017</i>	<i>n.t.b.</i>

GEDERUBRICEERD

Annotatie 'Overleg BZK/Defensie inzake Tijdelijke wet' d.d. 10 februari

Opletpunt vooraf:

Er heeft overleg plaatsgevonden tussen OIV (5.1.2.e) en de secretaris van de TIB, daarin is besproken dat:

➤ 5.1.2.i

■

Stand van zaken Tijdelijke wet

- AIVD en MIVD hebben afgelopen week de MvT aangepast naar aanleiding van de gesprekken met de TIB en de CTIVD. Daarmee zijn de wijzigingen verwerkt waarmee de Stuurgroep op 28 januari jl. heeft ingestemd.
- Belangrijkste aanpassingen zien op:
5.1.2.i, 5.2.1

- Op 9 februari heeft er een overleg plaatsgevonden op werkniveau tussen programmamanager 5.1.2.e, CZW, OIV en de diensten. Geconcludeerd is dat er geen inhoudelijke verschillen op tafel liggen over de inhoud van de wet en dat het vooral ligt aan de manier hoe het tekstueel en qua opbouw is opgenomen in de toelichting. Inhoudelijke richting moet zijn: nieuwe dreiging, vergt nieuw acteren diensten, vergt bevoegdheid sneller/anders te kunnen werken, vereist dat toezichthouders goed op deze werkwijze aangehaakt zijn (lees noodzakelijk en gepaste toezicht daarop kunnen uitoefenen).

GEDERUBRICEERD

- Afgesproken is dat CZW hoofdstuk 1, 2 en 3.1 van de wet gaat herschrijven op basis van input diensten.
- Zodra CZW een aangepast wetsvoorstel heeft aangeleverd, zullen de diensten dit voor dat het wordt verzonden aan de toezichthouders, voor een feitencheck bekijken, omdat de precieze formulering nauw luistert. Het is goed om aan te geven dat de versie die naar de toezichthouders gaat, nog geen definitief stuk is en dat er na de stelselketentest nog wijzigingen mogelijk zijn.

Advies Het is van belang voor de diensten om in de Stuurgroep aan te geven dat er vandaag 10 februari, uiterlijk vrijdag 11 februari, de toezichthouders een aangepaste wetsvoorstel moeten ontvangen, met daarbij de uitnodiging voor de stelselketentest. De stelselketentest wordt voorbereid door de diensten en staat gepland op 17 en 21 februari.

U wordt geadviseerd hierover de volgende lijn te kiezen:

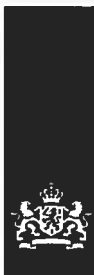
- De diensten hebben de sterke voorkeur om de ketentest te laten plaatsvinden op de geplande data.
- De gepresenteerde knelpunten zijn urgent en het is van belang dat daar zo snel mogelijk een oplossing voor komt, elk uitstel komt niet ten goede voor de noodzaak van de Tijdelijke wet.
- Er zijn geen inhoudelijke verschillen van inzicht over de wet tussen de departementen en de diensten. De planning om op 10 februari een aangepaste wetsvoorstel naar de toezichthouders te versturen is dus goed haalbaar.
- De data zijn overigens ook al gecommuniceerd naar de CTIVD.
- Voorstel is om te blijven aansturen op verzending van een stuk naar de toezichthouders deze week. Dat betekent concreet:
 - o CZW verzoeken nog deze week een aangepast wetsvoorstel naar de diensten te sturen voor een laatste 'check'. We zijn het eens over de inhoud, maar de precieze formuleringen luisteren nauw.
 - o Het is voor de diensten niet wenselijk om een incomplete versie van de MvT aan de toezichthouders aan te bieden, omdat dit tijdens de stelselketentest onduidelijkheid en onnodige discussie zal opleveren.

Indien opportuun kan ten aanzien van de stelselketentesten nog het volgende worden aangegeven:

- Voor de diensten is het wenselijk dat zowel TIB als CTIVD meedoen aan de stelselketentest.
- Echter, als de TIB niet wenst deel te nemen kan een stelselketentest nog steeds waarde hebben, maar wordt het moeilijker de vraag te beantwoorden of het wetsvoorstel de problemen oplost en uitvoerbaar is.

Planning

- 10 februari, 11:00u voorbespreking DG/D tbv overleg DCZW/DJZ/DGAIVD/DMIVD
- 10 februari 14:00u overleg DCZW/DJZ/DGAIVD/DMIVD (voorheen stuurgroep).
- 14 februari voorzitter CTIVD in Zoetermeer over bindend toezicht
- 15 februari interne ketentest diensten
- 17 februari stelselketentest met toezichthouders deel 1.
- 21 februari stelselketentest met toezichthouders deel 2.

BOEs
Afdeling**Locatie**
Den Haag - Frederikkazerne
Van Alkemadelaan 786
's-Gravenhage**Postadres**
Postbus 20701
2500 ES 'S-GRAVENHAGE**Contactpersoon**
5.1.2.e

www.defensie.nl

Datum
10 februari 2022*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

memo

Inleiding

Op maandagochtend 14 februari komt de voorzitter van de CTIVD naar Zoetermeer om een toelichting te geven op hoe hij bindend toezicht ziet onder de tijdelijke regeling. U zit in de zaal met de voorzitter CTIVD, secretaris CTIVD, DGAIVD en enkele experts van beide diensten. De sessie is via een livestream te volgen en komt na afloop ook beschikbaar op beide intranetten.

Programma

09:00	Ontvangst
09:15 – 09:20	Opening P-MIVD
09:20 – 09:30	Korte introductie tijdelijke wet door 5.1.2.e
09:30 – 09:50	Toelichting VZ CTIVD
10:00 – 10:20	Vragen experts
10:20 – 10:40	Vragen luisteraars (via chat)
10:40 – 10:45	Afsluiting door DG-AIVD
11:00	Uitloop

De sessie vindt plaats in . U wordt opgehaald door en naar de vergaderzaal begeleid.

Toelichting

U kunt de sessie openen en de voorzitter welkom heten. U kunt benadrukken dat de diensten het waarderen dat hij deze toelichting wil geven en dat het van belang is om zo snel mogelijk een oplossing te vinden voor de geconstateerde operationele knelpunten. De diensten moeten effectief hun werk kunnen doen en er moet sprake zijn van effectief toezicht.

Mogelijke vragen:

- Hoe ziet de voorzitter de werkwijze van de CTIVD veranderen (nu nog rapportages/langer lopende diepteonderzoeken, hoe gaat dat onder de tijdelijke wet zijn)?
- Hoe ziet de voorzitter de rolverdeling TIB/CTIVD? Wat gaat daarin veranderen onder de tijdelijke wet?
- Ziet de voorzitter de tijdelijke wet als een oplossing voor de operationele knelpunten van de diensten?
- Wordt het toezicht onder de tijdelijke wet effectiever?

GEANNOTEEERDE Agenda
Struurgroep herziening WIV
10 maart 2022

1. Opening**2. Actualiteiten**

- Artikel Volkskrant (bijlage 1)
- Motie Van der Staaij (bijlage 2) en brief hoofdlijnen TW (nazending)
- Mondelinge Kamervraag Leijten (bijlage 3)
- Gezamenlijke woordvoeringslijn (bijlage 4)

Stand van zaken:

Er wordt door BZK gewerkt aan een Kamerbrief naar aanleiding van de motie van der Staaij. Stuk is geheel in de BZK-lijn opgelopen en niet met Defensie gedeeld. Idee van BZK is dat die brief dinsdag naar de Kamer gaat. Dinsdag gaat ook de beleidsreactie op het CTIVD-rapport kabel naar de Kamer. BSG en de PA zijn geïnformeerd over het proces.

3. Overleg Toezichthouders

- Terugblik (bijlage 5)
- Stand van zaken actiepunten
- Beheersmatige consequenties

Geen opmerkingen. Je kunt desgewenst terugkoppelen over het gesprek met de CTIVD gisteren.

4. Ketentest

- Stand van zaken
- Tijdpad verkwerken uitkomsten
- Aandachtspunten?

Je kunt de volgende dingen zeggen:

- Vandaag (10 maart) is de interne ketentest van beide diensten. In verschillende sessies wordt bekeken of de wet uitvoerbaar is en of de wet de problemen oplost.
- Volgende week (17 en 18 maart) is de ketentest met de toezichthouders. Zowel de TIB als de CTIVD nemen deel. Inhoudelijke voorbereiding wordt vandaag (10 maart) met de TIB en de CTIVD gedeeld.
- Aangepast wetsvoorstel gaat vervolgens 28 maart in consultatie [melden in MR 25 maart].

5. Tijdelijke Wet (CZW)

- Stand van zaken
- Vervolgstappen TW (tijdpad, tempo)

Ter informatie, laatste planning:

Processtap	Planning	Beslispunten
Ketentest	17 - 18 maart	
Resultaten ketentest verwerken	21 - 25 maart	Alleen realistisch zonder fundamentele wijzigingen
Wv lijn in voor akkoord ministers	25 maart	
MR	25 maart	Alleen melden

WKB-toets	25 maart - 7 april	Afstemmen met JenV
Wetsvoorstel in (internet)consultatie	28 maart - 4 april	We kiezen voor week ivm spoed. Brede consultatie. Alsmede briefing voor maatschappelijke organisaties
Aanpassen wetsvoorstel n.a.v. consultatie	4 - 8 april	
Wv lijn in voor akkoord ministers aanbieding CBJ en MR ivm spoedadvies RvS	8 april	
Extra CBJ	Week van 11 april	
MR	22 april	Aanleveren 20 april
Meireces TK	22 april - 9 mei	
Spoedadvies RvS	25 april - 6 mei	Brief en contact MinBZK met vv RvS
Opstellen nader rapport	9 mei - 13 mei	NB Bij zwaar dictum opnieuw naar MR
MR	20 mei	Aanleveren 18 mei
Indiening TK via KvdK	23 mei	Afstemming KvdK; sondering noodzakelijk
Indiening EK	PM	Sondering noodzakelijk
Staatsblad	1 juli	Evt 15 juli of 1 augustus
Reces TK	8 juli - 5 september	
Reces EK	13 juli - 12 september 2022	

6. Brede Wetswijziging (Def)

- Stand van zaken hoofdlijnennotie

Geen opmerkingen. DJZ is in de lead. Afgelopen maanden heeft het schrijven van de hoofdlijnennotie stilgelegen i.v.m. de tijdelijke wet.

In je bundel zijn ter informatie de moties gevoegd die zijn ingediend tijdens het tweeminutendebat vorig jaar.

7. Wat verder ter tafel komt

From: [redacted]
Sent: dinsdag 29 maart 2022 20:37
To: [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Subject: Fwd: Terugkoppeling gesprek DCZW/TIB/CTIVD + voorbereiding Stuurgroep + nieuwe versie wet

Ha [redacted]

Zie onderstaande alvast ter informatie ter voorbereiding op de stuurgroep morgenmiddag.

Het belangrijkste inhoudelijke punt voor ons is technische risico's (daar voorzie ik ook discussie met CZW). De huidige formulering is in ieder geval voor de TIB een breekpunt. Het is de vraag of we een slim alternatief tekstvoorstel kunnen (en willen) verzinnen. Tekstvoorstel om alleen vooraf bekende risico's te melden lost het probleem niet op en zorgt voor dubbel toezicht (TIB en CTIVD).

We bespreken de stuurgroep morgenochtend telefonisch voor. Ik zal voor die tijd met DJZ en DGB schakelen om te zien hoe zij hierin staan. Verder zorgen we (JZ en BO) dat je dan een strakke annotatie hebt. Ik neem daarin ook het financieringspunt mee.

Fijne avond.

Groeten,
 [redacted]

Van: "[redacted]" <[redacted]@minbzk.nl>
Datum: dinsdag 29 maart 2022 om 19:48:35
Aan: "[redacted]" <[redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Fwd: Terugkoppeling gesprek DCZW/TIB/CTIVD + voorbereiding Stuurgroep + nieuwe versie wet

Verzonden vanaf mijn iPhone

Op 29 mrt. 2022 19:15:57, schreef [redacted]@minbzk.nl:

From: [redacted]@minbzk.nl
To: [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl
Cc: [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl, [redacted]@minbzk.nl
Date: 29 mrt. 2022, 19:15:57
Subject: Terugkoppeling gesprek DCZW/TIB/CTIVD + voorbereiding Stuurgroep + nieuwe versie wet

Beste [redacted] en [redacted],

Vandaag is er tussen overleg geweest tussen MBZK/MDEF/DCZW/TIB/CTIVD over de tijdelijke wet.

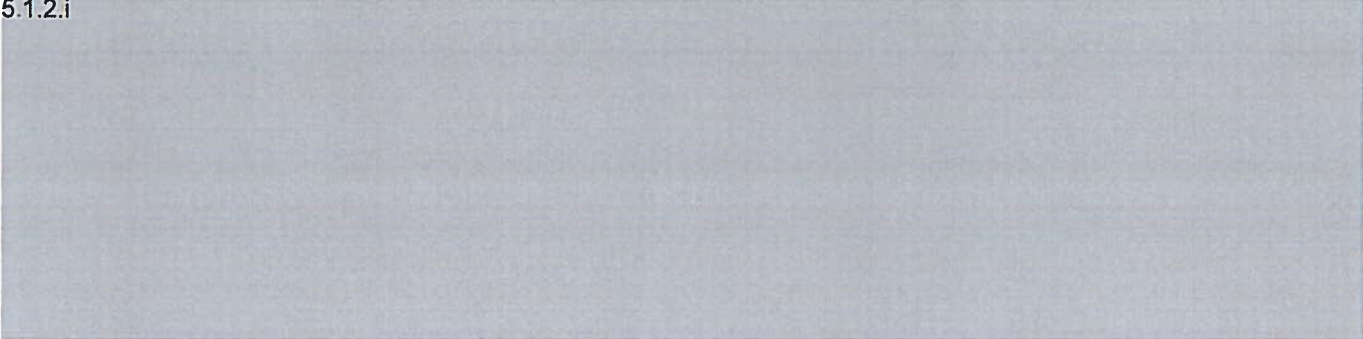
Uit dat gesprek kwamen een aantal punten:

5.1.2.i

Daarnaast zijn de volgende (inhoudelijke) punten aan de orde gekomen:

5.1.2.i

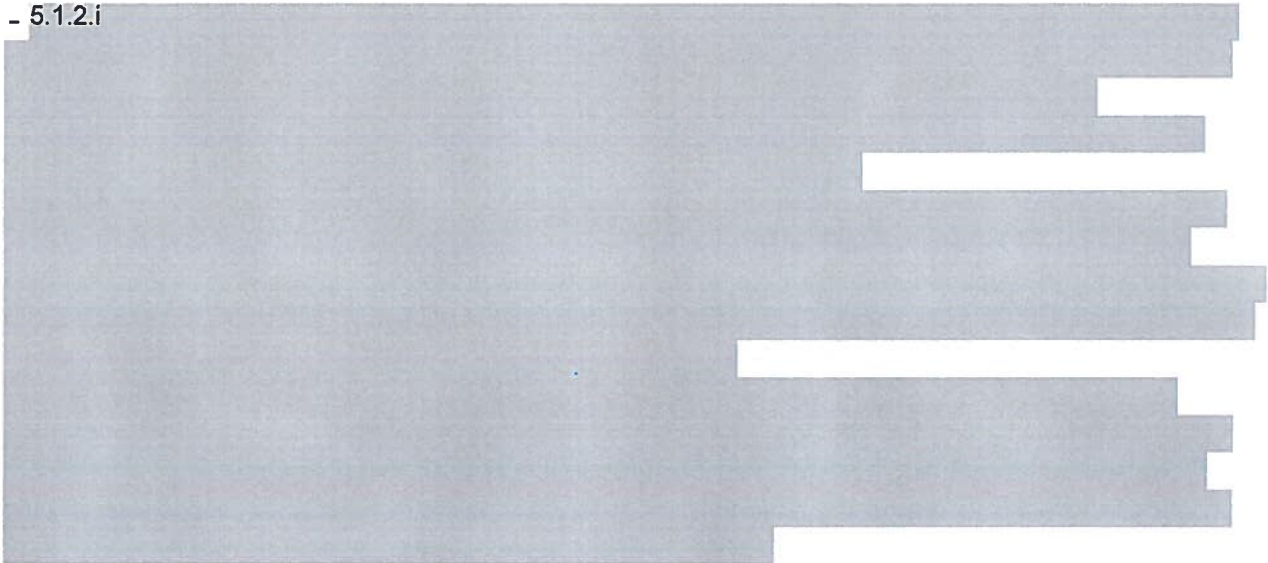
Er ligt nu een nieuwe versie van het wetsvoorstel (zie bijlage). Dit is de versie waarin door ons ook de door de TIB aangedragen punten (5.1.2.i) verwerkt. Het is een track-changesversie met in de comments de discussiepunten op een rijtje (of een reactie op het door de TIB aangedragen punt indien we het punt niet overnemen).

Proces:

- Morgen is er van 13.00 tot 14.00 een stuurgroep om de laatste punten van het wetsvoorstel te bespreken. Julie krijgen nog een annotatie.
- einde van de dag gaat de versie mee in tas Min BZK
- Donderdagochtend leest MinBZK
- Donderdageinde dag (rond 5): afspraak Minbzk/DG/DCZW/SG om het wetsvoorstel te bespreken. Hopelijk is Defensie dan ook zover en komt er een go voor MR de dag erna.

In de stuurgroep komt het volgende wat ons betreft aan de orde:

- 5.1.2.i

Van deze punten zullen de technische risico's en artikel over informatiedeling het meest stof tot discussie opleveren. Bij onderbouwing bulk lijkt het om een

spraakverwarring te gaan, die hopelijk snel is opgelost.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

[REDACTED]

From: [REDACTED]
Sent: woensdag 30 maart 2022 17:48
To: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Subject: stand van zaken tijdelijke wet tbv PO

Ha [REDACTED],

Met [REDACTED] besproken dat je morgenochtend tijdens het PO met de SG kunt spreken over onze zorgen inzake de tijdelijke wet. [REDACTED] kijkt naar mogelijkheden om een telefonisch overleg met de minister in te plannen morgen (maar haar agenda zit nogal vol).

Technische risico's

Je hebt tijdens de stuurgroep vanmiddag onze zorgen goed verwoord, maar voor de volledigheid nog even de belangrijkste punten:

- 5.1.2.i

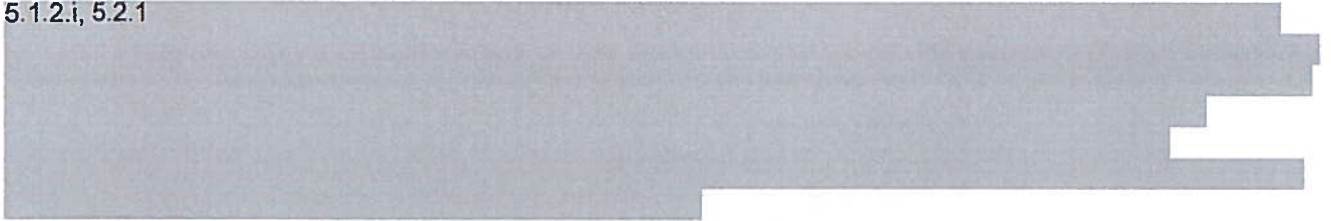
5.2.1

Belangrijk om te weten dat de AIVD minder hard in de wedstrijd zit (daar heeft [REDACTED] je al over gebeld begreep ik). Zij zeggen (in nota aan hun minister): *De AIVD deelt de zorg dat dat er cumulatief toezicht door TIB en CTIVD ontstaat en een deel van de huidige knelpunten overeind blijft (namelijk: mate van detail van beschrijving technische risico's die dan bij proportionaliteitstoets worden betrokken). Tegelijkertijd biedt het voorstel in de tekst meer houvast dan de huidige wet en is biedt het een oplossingsrichting voor het dynamisch werken door de dienst.*

Informatiedeling TIB/CTIVD

5.1.2.i, 5.2.1

5.1.2.i, 5.2.1

Fijne avond!

Groeten,

From: [redacted]
Sent: donderdag 7 april 2022 19:44
To: [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Subject: voorbereiding morgenochtend
Importance: High

Ha [redacted],

Zie onderstaand de belangrijkste punten ter voorbereiding op het overleg morgenochtend (gelijk aan de annotatie van de AIVD – alleen ik heb het teruggebracht tot de kern). Het is bij niemand bekend wat er exact besproken gaat worden en het is de wens van de SG'en om het in klein verband te doen (zonder ondersteuning).

Ik denk dat er op het punt van informatiedeling wel ruimte is (maar sowieso niet tornen aan bronbescherming) – maar het is belangrijk dat we goed nadenken over de precieze formulering en de gevolgen daarvan (lees: daar hoeft morgen nog geen besluit over te worden genomen). Het is moeilijk concreet te maken, maar ik ben bang voor rolvervaging waardoor de toezichthouders zich (nog meer) op elkaars terrein gaan begeven. 5.1.2.i [redacted]

Groeten,
[redacted]

Algemeen

- 5.1.2.i [redacted]
- Achter eigen verhaal blijven staan/niet nu al concessies gaan doen.
- Doel van deze wet is de diensten in staat stellen hun wettelijke bevoegdheden effectief in te zetten, met passend/effectief toezicht.
- Goed om contact op te nemen met vz CTIVD om te zien hoe hij tegen de punten van de TIB aankijkt of hij voornemens is ze te steunen/te reageren.

Bulkverzameling "gegevens binnenhalen van miljoenen burgers"

- Niet ontkennen.
- De diensten hebben bevoegdheden, waaronder kabelinterceptie, waarmee in potentie gegevens van miljoenen burgers kunnen worden verworven.
- Die bevoegdheden hebben de diensten nodig om effectief te zijn in het digitale domein.
- Daartegenover staan strikte waarborgen.

Technische risico's

- Verschuiving TIB-CTIVD zoals voorgesteld in de tijdelijke wet is noodzakelijk om de hackbevoegdheid effectief te kunnen inzetten.
- De TIB kan de technische risico's nog steeds (deels) betrekken in haar proportionaliteitstoets. Daarna kijkt CTIVD bindend mee.

Informatiedeling

- Voor de diensten zijn drie punten van belang:
 1. Bronbescherming (niet aan tornen);
 2. Weten welke oordelen TIB/CTIVD voornemens zijn te vellen, voor ze deze met elkaar bespreken (diensten moeten in staat zijn zelf hun handelen aan te passen en niet voor het blok worden gezet)
 3. Te weten welke aandachtspunten worden meegegeven aan de TIB door CTIVD en vice-versa, om zo eigen compliance te richten

Vorbereiding interview DMIVD bij BNR (The Big Five):

Beste 5.1.2.e

Woensdag 16 februari om 11:00 uur doe je mee aan het interviewprogramma Big Five van BNR Nieuwsradio. Dat is een uur live in de studio van BNR in Amsterdam. Je wordt geïnterviewd door Diana Matroos. Zij is een zeer ervaren interviewer die ook op zoek is naar een goed gesprek. Ze bereidt zich goed voor, maar laat haar gasten goed uitpraten en geeft ze de ruimte.

De andere gasten deze week zijn: Arend Jan Bokestijn (oud-Tweede Kamerlid VVD, maandag), Jeanine Hennis (dinsdag), jij (woensdag), Geert-Jan Knoops (advocaat en hoogleraar internationaal recht, donderdag) en Pieter-Jaap Aalbersberg (NCTV, vrijdag).

Het thema is 'Oorlog en vrede'. De luisteraars zijn met name geïnteresseerd in de thema's economie, politiek en internationale betrekkingen. Ze willen graag vragen waar jouw zorgen op deze gebieden liggen, vertaald naar bijvoorbeeld missies en cyberdreiging. Het voorbeeld wordt nu ongetwijfeld de crisis rond Oekraïne. We mogen ook zelf dingen actief aandragen, die we van belang vinden om te delen. Zie je voorbereiding hieronder.

Het is hetzelfde programma als waaraan Erik Akerboom vorig maand heeft meegewerkt. <https://www.bnr.nl/podcast/thebigfive/10462353/nationale-veiligheid-erik-akerboom-aivd>. In deze voorbereiding nemen we nog een paar goeie vragen en antwoorden mee, die met name gaan over het gebrek aan slagkracht voor de diensten op dit moment. Het is handig om die nog een keer te noemen.

Het eerste deel van het interview zal over jouw persoonlijk gaan. Wie ben je en wat heb je eerder gedaan? Waarom ben je uiteindelijk baas van de MIVD geworden? Dit stuk gaan wij niet voor je invullen, dat kun je het beste zelf spontaan in de uitzending vertellen.

Op basis van ons voorgesprek op dinsdag 1 februari hebben we deze voorbereiding gemaakt. Daar kunnen we uiteraard nog aanpassingen aan doen en de laatste actualiteiten in meenemen.

Programma:

1. Dinsdag 8 februari: om 16:00 uur voorbereidingsgesprek met jou, 5.1.2.e en mij op basis van deze voorbereiding.
2. Woensdag 9 februari: tussen 10:30 en 11:00 uur telefonisch voorgesprek met redacteur ... van BNR. Daarna passen 5.1.2.e en ik de voorbereiding nog aan op basis van wat dan nog ter tafel komt en zorgen we er voor dat je de aangepaste versie uiterlijk vrijdagochtend van ons krijgt.
3. Woensdag 16 februari: 11:00 uur het livegesprek in de studio bij BNR in Amsterdam. 5.1.2.e begeleidt.

Eigen Q en A's:

Het eerste deel van het interview zal dus over jouw persoonlijk gaan. Wie ben je en wat heb je eerder gedaan? Waarom ben je uiteindelijk baas van de MIVD geworden? Dit stuk gaan wij niet voor je invullen, dat kun je het beste zelf spontaan in de uitzending vertellen.

Q en A's uit gesprek BNR/Erik Akerboom over henzelf:

In wat voor wereld opereert de AIVD eigenlijk?

- Begint buiten onze grenzen.

Welke tijdssfeer leven we?

- Tijdssfeer van onzekerheid en ook onveiligheid.

Wat drijft jou om je al zo lang in te zetten voor de nationale veiligheid?

- Heel zinvol werk. Mensen werken met grote passie, iedereen is gemotiveerd.

5.2.1, 5.1.2.i

[Redacted text block]

- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]

[Redacted text block]

- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]

- 5.2.1, 5.1.2.1 [redacted]
[redacted]
- [redacted]
 - [redacted]
 - [redacted]
 - [redacted]
 - [redacted]
 - [redacted]

[redacted]

- [redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

[redacted]

[redacted]

- [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
[redacted]
- [redacted]

5.2.1, 5.1.2.i

Q en A's uit gesprek BNR/Erik Akerboom over dit onderwerp:

Laten we het toch over die uitdagingen hebben. Een grote zorg bij jou zijn de cyberaanvallen?

- Een aantal jaar geleden schreef Huib Modderkolk een boek 'Het is oorlog, maar niemand die het ziet.'
- Ik word iedere dag geconfronteerd met deze werkelijkheid. Het regent cyberaanvallen, die ministeries en nationale veiligheid raken. China en Rusland zijn massief bezig om dit iedere dag te doen. Ik kan zo 15 grote incidenten noemen die in potentie ontwrichtend zijn. Malware plaatsen waardoor de veiligheid van bedrijven in geding is. Inlichtingendiensten die anderen aanvallen. Incidenten die in potentie geen 9/11 zijn, maar wel een digitale 9/11. Ons antwoord daarop: wij zijn een keurige democratie en die koesteren, maar onze antwoorden zijn heel statisch: **dien maar een plan in**. Maar de werkelijkheid is: **we hebben maar een uur!**
- Zijn bedrijven voldoende doordrongen van hoe groot dit probleem werkelijk is en dat het maatschappij-ontwrichtend kan zijn?
- Heel veel bedrijven snappen ook dat je gegevens van veel burgers in huis hebt. Soms is het voortbestaan van een bedrijf in het geding. Vorig jaar is in de openbaarheid gebracht dat 2 spionnen bezig waren met het stelen van bedrijfsgeheimen, omdat men geïnteresseerd is in militair gebruik en geld verdienen. Je ziet dat bedrijven eraan gaan werken. Mijn missie is om er meer over te zeggen, omdat er meer nodig is.

Wat is dan het stuk dat we niet beseffen?

- Dat begint dat het hele leven digitaal is. Het is een andere wereld aan het worden. Wij denken nog vaak in geografische begrippen van een stad en een straat. Onze samenleving beweegt onvoldoende mee, ook onze wetgeving. Voorbeeld: als wij zien dat een server wordt gehackt door RF inlichtingendienst, dan hebben wij vaak maar een uur te tijd om terug te hacken en slachtoffer te waarschuwen.

Jullie moeten dan toestemming vragen, daar zit het probleem: niet snel genoeg kunnen reageren?

- De huidige wet zegt maak een plan, vertel wat je wilt doen. Daarmee verlies je zicht. Asymmetrische oorlogsvoering want RF en CH hebben geen wet en geen beperkingen. We zullen daar een nieuwe balans voor moeten vinden, want wij moeten veel sneller kunnen opereren dan nu het geval is.

De Algemene Rekenkamer maakt zich ook zorgen over jullie slagkracht. Heeft alles te maken met sleepwet, vinden jullie een vreselijk woord, hoe komen we hieruit?

- De inlichtingendiensten hebben een veelheid aan mogelijkheden gekregen in de wet, gelukkig. Maar het blijkt dat we met 200 man bezig zijn om die wet in te voeren, gekkenwerk, en we kunnen maar een beperkt deel gebruiken. De wet vraagt heel gericht te werken, in een wereld die heel ongericht is.
- Ten tweede is snelheid nodig, om snel te reageren. De wet maakt het onmogelijk om dat te doen. De wet heeft een heel statisch karakter. Aanpassing is nodig. Duurt nog wel even. Er zijn middelen beschikbaar gekomen in het regeerakkoord, heel goed, ook voor de MIVD. Dat investeren we samen. Dat is nodig voor de wapenwedloop.
- Maar slagkracht moet ons gegeven worden via de wet. Niet alleen aan de voorkant plannen, iedere week met 60 toestemmingen, maar veel meer real-time meekijken door de toezichthouders, dat kunnen zij ter plekke. Het gaat niet om Pietje Bel en padvinders, maar om professionele diensten.

Hoe kunnen we het versnellen?

Wij hopen dat er tussentijds mogelijkheden komen om de wet aan te passen. Wij leggen de nadruk op die dreiging, om te vertellen hoe die er uit ziet. We leggen de nadruk op de veiligheidsrisico's. Het is aan de Tweede Kamer om dat te vertalen naar maatregelen. Een nieuw kabinet zal dat naar mijn overtuiging ook doen.

Storyline en q&a Tijdelijke Wet Cyberoperaties

Storyline

Vandaag is een tijdelijke wet in consultatie gegaan die de inlichtingendiensten AIVD en MIVD in staat stelt hun bestaande bevoegdheden effectiever en sneller in te zetten tegen cyberdreigingen.

Bepaalde landen zoals Rusland en China voeren digitale aanvallen uit op Nederland en Nederlandse belangen om te spioneren, te beïnvloeden of te saboteren. Deze landen worden steeds actiever met hun aanvallen. Deze cyberdreiging vereist een snelle en effectieve inzet van bestaande bevoegdheden en een dekkend waarborgenstelsel dat past bij de benodigde snelheid.

Dit vraagt om adequaat toezicht dat past bij het dynamisch karakter van de cyberaanpak. Het voorstel voorziet hierin en regelt voor enkele bevoegdheden een verschuiving in het stelsel van toezicht, van bindende toetsing vooraf naar bindend toezicht tijdens en na de inzet van een bevoegdheid.

Q&A

5.2.1, 5.1.2.i

[Redacted content]

5.2.1, 5.1.2.i

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[illegible]